The Latvian Newspaper for Canada and U.S.A.
Published Twice Weekly
by the DAUGAVAS VANAGS
EDITOR IN CHIEF: INGRIDA VIKSNA
Editorial and Business Offices:
123 Huron St., Toronto, Ont., Canada
Telephone — EM 8-0792
Editor in U.S.A. — A. ZVERIŅŠ
102—15 85 Drive, Richmond Hill 18, N.Y., U.S.A.
Tel.: Virgina 9-7778
AUTHORIZED AS SECOND CLASS MAIL
POST OFFICE DEPARTAMENT, OTTAWA

NOV 5 1953
CANADIAN EMBASSY
27 1953

LATVIJA
AMERIKĀ

84./209. n-rs. TREŠDIEN 1953. G. 28. OKTOBRĪ 3. GADS

Laiviešu laikraksts Amerikā
Iznāk divas reizes nedēļā — trešdienās un sestdienas
Izdevējs — Apgāds DAUGAVAS VANAGS
Galvenais redaktors — INGRIDA VIKSNA
Redakcija un kantoris:
123 Huron St., Toronto, Ont., Canada
Telefons — EM 8-0792
ASV redakcija — A. ZVERIŅŠ,
102—15 85 Drive, Richmond Hill 18, N.Y., U.S.A.
Tel.: Virgina 9-7778
Abonēšanas maksa ASV un Kanadā:
par 1 mēn. $150; par 3 mēn. $4.50;
par 6 mēn. $8.50; par 1 gadu $16.00
SLUDINAJUMU MAKSA:
slud. daļā $1.40; tekstā $2.80 par 1 collas telpu 1 slejā

JAUNS SASPĪLĒJUMS KOREJĀ

Ziemeļkorejas gūstekņi — lielākā problēma

Neitrālā komisija nevar izšķirties — kā piespiest ziemeļkorejiešus uzklausīt komūnistu pierunāšanu. Sagaida neitrālās komisijas šķelšanos.

No Tokio ziņo, ka Korejas pamiera neitrālā komisija bijusi spiesta atzīties, ka nav varējusi savstarpēji vienoties par līdzekļiem, kādi būtu lietojami, lai piespiestu neitrālās joslas gūstekņu nometnē esošos ziemeļkorejiešus klausīties komūnistu pierunāšanā atgriezties mājās.

Ziemeļkorejieši pašreiz ir neitrālās komisijas lielākā problēma. Kamēr ķīnieši komūnistu aģitātorus uzklausa ar lielāku vai mazāku vienaldzību, ziemeļkorejieši ir kategoriski atteikušies atstāt savas teltis, lai sekotu indiešu sargiem uz pārrunu vietām. Indiešu karavīri līdz šim ir atturējušies no jebkādas fiziskas varas lietošanas. Komūnisti pieprasa, lai viņiem dotu iespēju runāt ar ziemeļkorejiešiem, kaut arī tas būtu jāpanāk piespiedu kārtā. Tam pretojas Zviedrija un Šveice, kamēr Polija un Čehoslovakija, protams, ir komūnistu pusē. Ja nu neitrālā komisija piekāptos komūnistu prasību priekšā, tad ziemeļkorejiešus uz pārrunām būtu jāved ar varu, kas, kā indieši paredz, varētu izraisīt masveida bēgšanu un nemierus, izsaucot nevajadzīgu asins izliešanu. Neitrālā komisija domā, ka vislabāk būtu, ja komūnisti apmierinātos un runātu tikai ar tiem gūstekņiem, kas viņos grib klausīties, bet pārējos liktu mierā. Taču komūnistu pārstāvji neitrālajā komisijā par šādu varbūtību vispār negrib neko dzirdēt un draud ar aiziešanu. Ja nu izjūk Korejas pamiera neitrālā komisija, kādas gan garantijas tad paliek pašam pamieram?

Vai sapratīsies?

Itālija un Dienvidslavija atvilks karaspēku no Triestas pierobežas

No Romas ziņo, ka Itālija, lai mazinātu saspīlējumu, kas radies Itālijas un Dienvidslavijas starpā valstu karaspēka vienību samazināšanu Triestas pierobežā. Šo lēmumu Itālija paziņojusi sabiedroto sūtniecībām.

Ir iemesls domāt, ka Dienvidslavijas diktāros Tito pievienosies šim itāliešu priekšlikumam un atvilks savu karaspēku 8 jūdzes no pierobežas un samazinās savus garnizonus. Pēc Itālijas miera līguma noteikumiem Dienvidslavijai Triestas B joslā ir tiesības turēt tikai 5000 karavīru. Itālieši pašreiz ir pārliecināti, ka dienvidslavu karavīru skaits daudzkārt pārsniedz šos līgumā paredzētos 5 tūkstošus. Lai pierādītu savu labo sadarbošanās gribu, Itālija, kā jau armiju samazināšanas ieteicēja, pārtraukusi iesākto mobilizāciju un rezervistu iesaukšanu. Bez tam Itālijas valība paziņojusi, ka darīšot visu iespējamo, lai panāktu Triestas problēmas atrisināšanu miera ceļā.

KRIZE VIDĒJOS AUSTRUMOS

Izraēlas un Jordānas attieksmes pasliktinājušās

Pagājušo divu nedēļu laikā notikušas trīs nopietnas sadursmes Izraēlas un Jordānas starpā, tā gadiem ilgo pamieru padarot vēl nedrošāku. Kā Izraēlas, tā arī Jordānas pusē notiek bruņošanās un ierakumu rakšana, bet sabiedrotie vēl mēģina starpgadījumus nokārtot sarunu ceļā.

Gadiem ilgais pamiers Izraēlas un Jordānas starpā, kas līdz šim ne vienai, ne arī otrai valstij nav devis iespēju nodoties miera laika darbam, šinīs dienās, liekas, sasniedzis pārbaudes pēdējo pakāpi: attieksmes abu valstu starpā pasliktinājušās un ieroču šķindoņa kļuvusi skaļāka.

Saspīlējums sāka pieaugt pēc tam, kad arabu banda iebruka Izraēlā un nogalināja kādu māti un viņas divus bērnus. Atmaksas nolūkos žīdi uzbruka trīs arabu ciemiem, nogalinot vairāk kā 50 personu. Pēc tam bija arabu kārta, kas uzpridzināja kādu izraēliešu vilcienu, gan nevienu cilvēku nenonāvējot.

Izraēlas valdība visu vainu uzvel arabiem, norādot, ka tikai arabu nesaticības dēļ vēl līdz šim nav nolīgts miers. Ben Gurions uzsver, ka apkārtējās arabu valstis vislabāk gribētu redzēt Izraēlas bojā eju un, lai to panāktu īstenojot saimniecisku boikotu. Tādēļ vienīgais veids, kā Izraēla varot cīnīties pret skaitā daudz pārākiem arabiem, esot tieša, noteikta un droša rīkošanās.

Arabi līdz šim nav vēl varējuši samierināties ar faktu, ka nodibināta neatkarīga Izraēlas valsts. Izraēla esot izraidījusi arabus no savas territorijas, neatlīdzināmā tiem zaudējumus. Ja tagad arabi uzbrūkot Izraēlai, tad varot būt pavisam droši, ka uzbrucēji esot tie arabi, kam kādreiz bijuši īpašumi tagadējā Izraēlas territorijā un kas tikai ejot pievākt paši savu mantu.

Arabi esot arī skaidri redzējuši, ka Rietumu lielvalstis daudz labprātāk palīdzot Izraēlai, nekā arabu valstīm.

Sav. Valstu situācija šai saspīlētajā stāvoklī nav nemaz tik patīkama, jo palīdzēt vienam nozīmē sanaidoties ar otru.

Amerikāņi paši tagad gan atzīst, ka pagātnē Izraēlai piešķirta par daudz liela vērība, kamēr arabu zemes atstātas novārtā. Tomēr tagadējā ASV rīcība nenozīmējot, ka amerikāņi ar savu palīdzību arabiem kāpšot pāri izraēliešu aglvām. Nākotnē arabiem piešķiršot gan lielāku uzmanību.

Ko Sav. Valstis darītu, ja izceltos karš žīdu un arabu starpā? — Tas nav vēl izlemts, jo pastāv cerība, ka nesaskaņas izdosies nokārtot miera ceļā.

St. Katarinas Latviešu Dāmu klubs
rīko sestdien, š. g. 31. oktobrī, plkst. 7.30 vakarā,
Queensway hoteļa Spoguļa zālē, 8 Queenston St., ieeja no Division St., St. Katarīnā,
RUDENS BALLI
Piedalās Kanadas Nacionālā baleta soliste IRĒNE APINE
DEJAI spēlēs vācu orķestris no Hamiltonas
Ieeja $1.50. Atlikums Ziemassvētku prieka sagādāšanai trūkumcietējiem Vācijā. Tautiešus no tuvienes un tālienes laipni ielūdz St. Katarinas latv. Dāmu klubs

Nopietnas sadursmes pie Berlīnes

APBRUNOTAS PARTIZĀNU VIENĪBAS LAUŽAS UZ RIETUMIEM

No Berlīnes ziņo, ka apbrunota pretkomūnistiska partizānu banda šais dienās izcīna smagas kaujas, lai izlauztos uz Rietumiem. Komūnisti noslēguši Berlīnes rietumu sektoru robežu ar spēcīgām policijas un armijas vienībām.

Rietumberlīnes prese ziņo par daudzām sadursmēm pēdējās divi dienās, kad nonāvēti 16 partizāni un 28 Austrumvācijas policisti.

Ziemeļrietumvācijas raidītājs savukārt vēsta, ka 50 jūdžu dienvidaustrumos no Berlīnes, Kotbusas apgabalā, mobilizēti ap 2500 Austrumu policistu, bet vairāk kā 8000 sarkanarmiešu mobilizēti Rietumberlīnes robežas apsardzībai, lai aizkavētu partizānu vienību izlaušanos brīvībā.

Spēcīgas „tautas policijas" un sarkanarmiešu vienības izsūtītas iztīrīt mežus no partizāniem, bet pašu komūnistu ziņu biroji atzīst, ka notikušas sadursmes ar „apbruņotiem fašistiem."

Nemieri notikuši arī Austrumberlīnē, kur nemiernieki uzbrukuši tautas policijas mītnēm. Pagājušā nedēļā Berlīnē notiesāti un publiski pakārti 5 nemiernieki.

LIDMAŠĪNAS AVARIJĀ NONĀVĒTS LATVIETIS

No Beirutas ziņo, ka Zviedrijas konsuls oficiāli apvainojis Izraēlu kādas zviedru lidmašīnas nogāšanā Sīrijas, Lebanonas - Izraēlas robežas tuvumā. Izraēla šos apvainojumus noraida kā nepatiesus, aizrādot, ka vainīgie ir sīrieši.

Tagad nosakidrojies, ka neviena, ne arī otra puse nav vainojamas lidmašīnas katastrofā; tā nav bijusi arī satiksmes, bet gan kāda maza zviedru sporta lidmašīna, kas liesmās nogāzusies Sīrijas kalnos, nogalinot abus lidotājus. Viens no lidotājiem bijis zviedrs, bet otrs Fricis Konrāds — bēglis no Latvijas.

GENOSIDA KONVENCIJA UN ASV

Genosida konvencija ir ievērojama ar to, ka šo konvenciju ratificējušas vairāk valstu, kā jebkuru citu Apvienoto Nāciju paspārnē radušos līgumu. Tagad Lebanonas un Paragvajas valdības paziņojušas, ka tuvākā laikā iesniegs AN savus ratifikācijas dokumentus. Līdz ar to genosida konvenciju būs ratificējušas jau 43 valstis.

Ir dīvaini, ka ASV, kas visvairāk cīnījušies par to, lai cilvēci uz priekšu pasargātu no šī briesmīgā nozieguma, vēl nav ratificējušas genosida konvenciju. Dažu formālu iemeslu dēļ Senāts ir atlicis tās ratificēšanu no sesijas un sesiju. Pēdējie notikumi AN tomēr modinājuši cerības, ka arī ASV varētu pievienoties konvencijai. AN juridiskā komisija iesniegusi rezolūciju pilnsapulcei, kurā valstis, kas to vēl nav darījušas, mudinātas pasteidzināt genosida konvencijas ratificēšanu. Par šo rezolūciju nobalsoja arī ASV delegāts Dr. A. Kerijs. „New York Times" domā, ka tas nav varējis notikt bez prezidenta Eizenhauera un valsts sekretāra Dallesa zināsa, jo abi tie principā aizstāv konvenciju.

EIROPAS KUSTĪBAS KONGRESS HĀGĀ

Paredzamas Eiropas parlamenta vēlēšanas

SPECIĀLZIŅOJUMS LAVIJAI AMERIKĀ

No 8. līdz 10. oktobrim Hāgā notika Eiropas Kustības otrais Kongress, ko sarīkoja Eiropas pārnacionālās (Supranational) Kopības rīcības Komiteja un kuŗā E. Ķ., Latv. Nac. Komitejas Eksekutiva pr-dis P. Heinhards bija lūdzis sūtni R. Liepiņu piedalīties EK LNK vārdā. Igaunijas Komiteju pārstāvēja A. Rei, bet lietuviešus S. Bačkis.

Viscauri referātos un debatēs bija jaužama vēlēšanās tikt pāri sastinguma punktam, kādā bija nonākuse idejas īstenošana par vienotas Eiropas radīšanu, pirmām kārtām „Mazās Eiropas" t. i. 6 Rietumeiropas valstu apmērā, kas ietilpst arī Ogļu un tērauda vienībā un Eiropas Aizsardzības Apvienībā, bet kuŗām joprojām vēl trūkst politiskās jumta organizācijas: Eiropas Parlamenta un Suprancionālā Eksekutivā Organa, kas būs atbildīgs tikai Eiropas parlamenta priekšā.

Ievērojot pavisam īpatnējo Eiropas politikas jauno attīstības stadiju, kādu ievadīja šo rudeni Rietumvācijas vēlēšanas un tai sekojošie notikumi, organizātori nezaudē cerības nākošā gada rudenī stāties pie pirmā Eiropas Parlamenta vēlēšanām.

No Kongresā pieņemtajām rezolūcijām — politiskās un no Padomju Savienības apspiesto tautu kopējās deklarācijas, teksts ir šāds:

I. Piecus gadus pēc 1948. gada Kongresa, pašreizējais Kongress var just gandarījumu par sasniegto attīstību, bet pašai Eiropai atliek pieņemt izšķirīgos lēmumus. Tomēr tikai vienībā Eiropa atradīs drošību, ekonomisko labklājību un sociālo progresu; pretējā gadījumā, nacionālajā saskaldījumā, tai vajadzēs samierināties ar nedrošību un regresu, kas vairs nebūs labojami. Šie pastāvīgie iemesli Eiropas vienības nepieciešamībai ir neatkarīgi no aukstā kara esamības.

2. Kongress konstatē, ka, neskatoties uz dažām sprieguma atslābuma pazīmēm, Kremlis nav nācis klajā ne ar vienu priekšlikumu, kas varētu atļaut ticēt Padomju politikas patiesai maiņai Eiropā.

Šādā stāvoklī kopējas drošības piepūlei joprojām jāturpinās.

3. Vācija, kas sava ģeografiskā stāvokļa pēc varētu kļūt par jaunas nelaimes iemeslu, ja tā paliktu izolēta, var turpretim palīdzēt nodrošināt mieru, ja viņa ietilpinātos vienotā un demokratiskā Eiropā.

Neakceptējot Vācijas un Eiropas pārdalīšanas status quo, un apņēmībā palīdzēt ar visiem miermīlīgiem līdzekļiem Padomju jūgā apspiestām tautām atgūt viņu neatkarību un brīvību, Kongress apliecina, ka vienīgi Eiropas Kopība var garantēt visu nenokārtoto Eiropas problēmu miermīlīgu atrisinājumu un piedāvāt Krievijai vērtējamas neuzbrukšanas garantijas.

4. Tātad:

a) Pēc Kongresa pārliecības ir nepieciešams vairāk kā jebkad apgaismot sabiedrisko domu un tai aprādīt:

ka Eiropas Aizsardzības Apvienība nav vācu armijas rekonstitūēšana, bet gan kopības aizsardzībai nepieciešamo vācu vienību iekļaušana Eiropas karaspēkā, kalpošanai mieram;

ka Politiskā Kopība nav vis atteikšanās no tradicijām un pastāvīgām nacionālām interesēm, bet gan to aizsargāšanas vienīgais līdzeklis.

b) Kongress nožēlo notikušo novēlojumu Eiropas Aizsardzības Apvienības ratificējumos un atgādina, ar uzsvaru attiecīgiem Parlamentiem, šī līguma pieņemšanas steidzamo nepieciešamību, un iesaka iespējami ciešas savienības radīšanu ar Lielbritaniju.

c) Kongress nožēlo, ka Ministri savos nesenos lēmumos atkāpušies no Luksemburgas rezolūcijas, un konstatē, ka pašreizējā lietu norise nav saskaņā ne ar mandātu garu, ko deva ad hoc Assembleja, nedz arī atbilst labai tehnikai projekta izstrādāšanā.

d) Kongress uzskata, ka ir loģiski un lietderīgi atstāt līguma galīgo sagatavošanu šim nolūkam radītiem Eiropas Organiem, t. i. nacionālo Ministru Padomei un ad hoc Assemblejai.

e) Kongress, pārliecībā, ka tas izsaka visu eiropiešu gribu, ar uzsvaru prasa, lai ministri, kas drīzumā sapulcēsies Hāgā, nolemj iesniegt savus ieskatus par esošo projektu Satversmes Assamblejai un ar to sastrādāt pie tāda teksta sastādīšanas, kam būtu izredzes tikt drīzumā parakstītam no attiecīgām Valdībām, un ratificētām no Nacionāliem Parlamentiem.

f) Ja Ministri šim aicinājumam nepaklausītu, Kongress svinīgi uzaicina ad hoc Assembleju sapulcēties par jaunu un pieņemt lēmumus, kādus tā atzīs par vajadzīgu sakarā ar jaunradušos stāvokli.

5. Kongress griežas pie Francijas, kas tik daudz iniciatīves izrādījusi Eiropas uzbūvei, ar lūgumu, lai tā turpinātu apņēmīgi savu darbu.

6. Kongress uzdod Eiropas Kustības Rīcības Komitejai mobilizēt visus spēkus, lai apgaismotu un pulcinātu šiem mērķiem mūsu zemju sabiedrisko domu.

Bez šīs politiskās rezolūcijas, Bulgārijas, Igaunijas, Latvijas, Lietuvas, Polijas, Rumānijas, Čechslovākijas un Jugoslāvijas delegāti sastādīja un parakstīja deklarāciju, kuŗā tie izsaka pārliecību, kai tikai Eiropeiskās idejas uzvara visā kontinentā var nodrošināt politisko, ekonomisko un sociālo līdzsvaru un arī brīvu un miermīlīgu visu Eiropas tautu eksistenci un ir pārliecināti, ka Eiropas Vienības Kustības gala mērķis ir apvienot visas Eiropas tautas; atzīdami, ka tādu līgumu sistēma, kas nebūt dibināta uz tautu gribas brīvu izpausmi, ko apstiprina brīvu vēlēšanu rezultātā radītās valdības, tikai turpinās neciešamo pašreizējo Kontinenta sašķelumu, un tikai kompromitēs kā vienotas Eiropas ideju, tā arī izredzes uz patiesu mieru; deklarē, ka mūsu, kā eiropiešu pienākums ir atbalstīt Pārnacionālo Eiropas politisko Kopību, kas pasāktā no Rietumu tautām, un turpināt kopīgi ar tām visas Eiropas atbrīvošanu un integrāciju.

Miris Igaunijas mētropolīts

18. oktobrī Zviedrijā 81 gada vecumā miris Igaunijas pareizticīgo baznīcas mētropolīts Aleksandrs (Pauluss). Viņš bija Igaunijas parlamenta loceklis, apbalvots ar Triju zvaigžņu un daudziem citiem ordeņiem. Mētropolītu cienija visa igauņu tauta, arī citu ticību piederīgie. Apm. ceturtā daļa Igaunijas iedzīvotāju ir pareizticīgie. Mētropolīts ir uzrakstījis savu pēdējo vēlēšanos un to jau iepriekš nosūtījis Konstantinopoles pareizticīgo patriarcham un Baznīcu apvienībai Ženēvā. To atvērs pēc 40 dienām, kad būs beidzies sēru laiks. Pirms nāves mētropolīts izteicis vēlēšanos, lai viņa pīšļus pārvestu uz Igauniju.

Kad sanāks politiskā konference?

No Vašingtonas ziņo — Gatavojoties Korejas politiskajai konferencei, Sav. Valstu ārlietu ministrija izteikusies, ka vispirms būtu nepieciešamas vismaz trīs vai četras nedēļas, lai panāktu saprašanos pašu sabiedroto un Dienvidkorejas starpā. Tikai tad varētu sēsties pie konferences galda un sākt runāt ar ienaidnieku.

Sarunas ar komūnistiem par Korejas politiskās konferences vietu un laiku sākās 26. oktobrī. Sabiedrotie cer, ka ilgākais 10 dienu līdz divu nedēļu laikā būt panākta vienošanās, kad konferenci sākt. Amerikāņi par varbūtēju sākuma datumu min laiku no 1.-15. dec.

Sabiedroto savstarpējā vienošanās pirms konferences sākuma ir absolūti nepieciešama, jo nevar laut atkārtoties pagājušās vasaras savstarpējām pretešķībām, kādas bija Apvienoto Nāciju augusta kopsapulces laikā.

Par cik Korejas politiskā konference būs palīdzīga miera saglabāšanai, rādīs nākotne. Pagaidām gan Ķīnas komūnistu radio no Pekinas vēl ziņo, ka ķinieši Ziemeļkorejā esot uz palikšanu. Šāda komūnistu nostāja nesaskan ar Dienvidkorejas prezidenta Rī uzskatiem šai jautājumā, un tādēļ jauna kara darbības atsākšana Korejā nav neiespējama.

Vai „stratēģiskās gaisa komandas" glābs pasauli?

AMERIKĀŅI TIC SAVA UZBRUKUMA SPĒKAM

Sav. Valstu labākā aizsardzība ir spējīga iznīcināt ienaidnieku. Amerikāņi apgalvo, ka spēj noklāt Padomju Savienību ar atombumbu lietu divu stundu laikā pēc pacelšanās no saviem dažādās pasaules malās izplānotajiem lidlaukiem.

Kad pasauli pārsalca ziņa, ka krievi izmēģinājuši kādu jaunu ieroci, spēcīgāku par atombumbu, angļi šaubījās un amerikāņi smīnēja. Bet kā neticībai, tā arī smaidam bija lemts gaužam īss mūžs, jo noskaidrojās, ka krieviem izdevies izgatavot ūdeņraža bumbu. Rezultātā daudzas Rietumu cepures sāka celties krievu priekšā un daudzas muguras, kas līdz tam bija locījušās tikai amerikāņiem, tagad sāka locīties vai nu uz abām pusēm, vai tikai krieviem vien, un Sav. Valstu politika, savu sabiedroto pārmetumu vētrā, palika viena un atstāta.

Savu pozīciju uzlabošanai, pēc spēcīgā krievu sitiena psiholoģiskā kara frontē, amerikāņi tagad sākuši plašu propagandas programmu, reklāmējot savu militāro varenību kā pretgājienu komūnistu ūdeņraža bumbas izmēģināšanai.

Pēc jaunās amerikāņu versijas vienīgais barjērs, kas brīvo pasauli šķir no jauna pasaules kara un komūnisma briesmām, ir Sav. Valstu gaisa flote.

150.000 amerikāņu lidotāju, apkalpes locekļu un lidlauku strādnieku dažādās pasaules malās atrodas gandrīz nepārtrauktā kaujas gatavībā. Amerikāņu aviācijas bazes ietver Padomju Savienību no visām pasaules malām, un ar saviem modernajiem strūklu bumbvedējiem viņi var nolaistīt atombumbu lietu virs krievu galvām jau divas stundas pēc lidmašīnu pacelšanās.

Ja vēl šodien runā par atombumbu, kuŗas drausmīgais spēks lika fanātiskajiem japāņu militārās mašinērijas vadītājam pānikā pacelt balto karogu, tad rītu jau runās par ūdeņraža bumbu, kuŗas iznīcība ir vēl daudz briesmīgāka un cilvēka prātam neaptveramāka. To zina ne vien amerikāņi, bet to zina arī krievi, un vismaz pašreiz vēl šādi fakti ir pietiekami atbaidoši, lai apstādinātu komūnistu ambīciju par savas necilvēcīgās varas ekspansiju un pasaules iekarošanu.

Tātad spēja uzbrukt, spēja dot ienaidniekam nāvīgu triecienu relātīvi ļoti īsā laika posmā, šodien ir ASV spēcīgākais atvaires ieroču. Bailes no atmaksas, kas varētu iznīcināt visu komūnistu impēriju, ir vienīgais iemesls, kādēļ Kremļa varas vīri kavējās ar jauna pasaules kara sākšanu.

Pēc gadiem ilgas plānošanas ASV militārās aizsardzības veidotāji ir nākuši pie atziņas, ka spēcīga ofensīvam karam sagatavota un apmācīta gaisa armāda ir labākā „Mažino līnija" pret Padomju Savienību. Līdz ar to pretgaisa artilerija, iznīcinātāji un modernais radara tīkls, amerikāņu militāro lietpratēju uztverē, valsts aizsardzībā ieņem tikai otro vietu.

„Stratēģiskā Gaisa Komanda", kā sauc šo aizsardzībai domāto uzbrukuma kaujas masu, sevī ietilpina aviācijas un kara flotes vismodernākos strūklu iznīcinātājus un strūklu bumbvedējus (ar 600 jūdžu stundas ātrumu!).

Stratēģiskās Gaisa Komandas varenība ir tik liela, ka kara gadījumā ar Padomju Savienību 25 amerikāņu bumbvedēji ar atombumbām spētu izdarīt krieviem tikpat lielus zaudējumus, kā amerikāņu aviācija izdarīja Vācijai visā 2. Pasaules kara laikā Bet vienā nedēļā Stratēģiskās Gaisa Komandas lidmašīnas spēj nodarīt ienaidniekam tikpat lielus zaudējumus, kā visa sabiedroto aviācija kopā 2. Pasaules kara laikā nodarīja Vācijā un Tālajos Austrumos.

Amerikāņu bumbvedēji spēj notureties gaisā pietiekami ilgi, lai no savām dažādajām aizjūras bazēm sasniegtu katru punktu Padomju Savienībā un atkal spētu atgriezties mājās. Bumbvedēji spēj pacelties tik augstu, ka tos nevar nedz redzēt, nedz dzirdēt. Šo lidmašīnu ātrums ir tuvs skaņas ātrumam un iznīcinātāju apsardzība tik priekšzīmīga, ka teorētiski katras misijas izdošanos jau var gandrīz garantēt priekšlaicīgi. **Amerikāņu gaisa bazes kaujas gatavībā atrodas visā pasaulē, iekapselējot Padomju Savienību no visām pusēm. Alaskas lidlauki atrodas tikai pāris simts jūdžu no Padomju Savienības robežas. Anglijas bazes ir 900 jūdžu no Maskavas. No Turcijas lidlaukiem līdz Maskavai ir 800 jūdžu, līdz Ukrainai uz pusi mazāk. Spēcīgas ASV aviacijas bazes tagad izveidotas Ziemeļāfrikā, kas atrodas 1400 jūdžu, jeb, lidojot ar B-47, nepilnas divarpus stundas no Maskavas.** Bez tam amerikāņu bumbvedēji vēl ir stacionēti Grenlandē, Dienvidarābijā, Tripolē, Guamā, Okinavā, un drīz būs arī Spānijā. Ja arī ar pārsteiguma uzbrukumu krieviem izdotos izsist no ierindas kādu pusduci ārvalstu bažu, tad amerikāņiem vēl vienmēr būs pietiekami krājumī ienaidnieka iznīcināšanai.

Amerikāņu smagie atombumbvedēji pret Padomju Savienību var operēt tieši no ASV, kamēr pārējie, papildinot savas degvielas gaisā, arī var sasniegt Padomju Savienību bez nosēšanās.

Stratēģiskās Gaisa Komandas rokās atrodas vissīkākie padomju rūpniecības plāni. Katrai lidmašīnai jau tagad ir nozīmēts savs noteikts mērķis Padomju Savienībā. Apmācību uzlidojumi ir tā iekārtoti, ka lidmašīnas uzbrūk tām pilsētām savās mājās, kas visvairāk līdzinās viņu uzbrukumu plānos paredzētajām pilsētām Padomju Savienībā. Mācības notiek dienu un nakti, visdažādākos laika apstākļos, lai vajadzības brīdī katrs vīrs bez teikšanas zinātu, kas viņam darāms.

Uz šīs gaisa varenības militāro gatavību amerikāņi liek visas savas cerības, ka krievi, to redzēdami, atturēsies no jauna kara sākšanas.

GATAVOJIETIES MĀRTIŅU BALLEI 6. NOVEMBRĪ,
1087 QUEEN ST. W. ZĀLĒ TORONTO

LATVIJA

Ienaidnieki grib mūs iznīcināt,
Draugi grib mūs asimilēt,
Bet mēs gribam palikt latvieši.

Archibīskaps T. GRĪNBERGS

UN TAPA GAISMA...

Kam sit, tam sāp, — kam sāp tas kliedz. Šoreiz kliedzieni nāk no parasti vienaldzīgās Anglijas, lūpām, kas vēl neilgi atpakaļ lidzcietīgi smaidīdamas ironizēja, ka amerikāņi zem katras gultas redzot pa komūnistam. Nez, vai tas no Sav. Valstīm importēto gultu dēļ vai, bet tagad komūnisti sākuši parādīties arī angļu pagultēs, un valdība, pieliekot vislielākās pūles, sākusi meklēt jaunu slotu.

Tā īsti par komūnistiem angļi sāka uztraukties pirms pāris mēnešiem, kad elektriķu streiks draudēja apturēt visu svarīgāko Anglijas kara rūpniecību un atomattīstību. Laikraksti sāka vaicāt, kas notiktu, ja šādi komūnistu inscenēti streiki sāktos kara laikā. Jā, tā bija pirmā reize, kad angļi sāka justies neērti, sajuzdami komūnistu garos pirkstus par daudz dziļi savās kabatās. Bet streiks beidzās. Par to gan vēl mazliet parakstīja, padebatēja un tad tas lēnām sāka aizmirsties.

Nākošā reizē, kad komūnistu zābaks uzkāpa impērijas lauvam uz astes, notika Anglijai piederošā Dienvidāmerikas kolonijā Guānā, kur valdība, it kā komūnistu inspirēta, ministru prezidenta vadībā bija domājusi atkrāties no Anglijas virskundzības. Šoreiz tos Anglijai sāpēja krietni vairāk un gandrīz vai gribētos teikt, ka pat paši angļi bija pārsteigti par savu neparasti ātro rīkošanos. Dažu dienu laikā Guānā ieradās angļu kara flote, tika izcelts desants, valdība tika atstādināta no amata un apvaldonta komūnismā. Ar aizturētu elpu pasaule gaidīja, kas notiks tālāk. Kā Anglija izturēsies pret komūnistiem savās mājās, būdama piekāpīga, kur runa iet par komūnistiem citās zemēs. Bet ar Guānas nemieriem vēl nepietika, lai angļi uzsāktu liela apmēra komūnistu tīrīšanas. Anglijā komūnisti vēl joprojām bauda vislielāko brīvību un daudzus no viņiem redz ieņemam augstus un sabildīgus amatus.

Tagad Londona ziņo, ka sācies benzīna izvadātāju streiks. Pilsētā paralizēta satiksme, ierobežotā transporta dēļ radušās pārtikas grūtības, ārstiem nav pietiekoši benzīna, lai apmeklētu visus slimniekus un apbedīšanas biroji uztraucas par pilsētas higiēnu, jo nav iespējams apglabāt miroņus — tā pēja benzīna trūkuma dēļ. Ielās radušies automašīnu sastrēgumi, kaut gan policija mēģina gādāt, lai katrs braucējs saņemtu vismaz tikdaudz benzīna, ka var tikt mājās. Londonas ielās pēkšņi kļuvušas tukšas no taksometriem, lielie, sarkanie divstāvu autobusi brauc samazinātā skaitā un apakšzemes dzelzsceļš pārpildīts līdz neiespējamībai.

Benzīna izvadātāju streiks sāk lēnām pārsviesties arī uz citām Anglijas pilsētām, un valdība bijusi spiesta saukt talkā karaspēku, lai turpinātu benzīna izdali. Streikotāji gan jau paspējuši likt pie sirds visiem pārējiem šoferiem nelietot armijas izdalīto jeb „melno benzīnu" un atbalstīt streikotājus viņu prasībās. Streikotājiem nav oficiāla arodbiedrības atbalsta un viņu prasības neviens neievēros tik ilgi, kamēr viņi nebūs atgriezušies savās darba vietās.

Ja tikai padomā, ka to visu pastrādājusi komūnisti!

Ja Guānas jautājumā kreisā spārna sociālistu opozicija bija nemierā ar valdības rīcību un apiešanos ar komūnistiem, tad jaunais streiks liekas pat sakurinājis sociālistu asinis un tie ir gatavi atbalstīt valdību vainīgo meklēšanā un tīrīšanā. Jācer, ka nu vienreiz angļiem būs radies pietiekami daudz gaismas, lai redzētu, kādi komūnisti īsti izskatās. Katrā ziņā tuvumā viņi izskatās daudz nepatīkamāki nekā pa gabalu, un līdz šim angļi viņus tikai pa gabalu vien bija redzējuši.

P.

DAUGAVAS VANAGI

VIENA GADA DARBĪBAS ATCERE

DV Kičeneras - Vaterlo nodaļa rīkoja 17. oktobrī Poļu leģiona zālē, viena gada darbības atceres sarīkojumu. Ka tautieši svešumā pareizi izpratuši DV mērķus, apliecināja kuplais apmeklētāju skaits. Daudz viesu bija ieradušies arī no Toronto, Hamiltonas, Niagāras, kā arī no pārējām kaimiņu pilsētām.

Pēc nodaļas pr-ka A. Taubes uzrunas un Latvijas himnas DV KV pr-dis P. Balodis apsveica nodaļu un aicināja tautiešus kopīgiem spēkiem veikt aprūpes darbu, lai palīdzētu tiem, kam šī palīdzība vajadzīga. Pēc tam I. Kalniņai pasniedza atzinības rakstu par pašaizliedzīgo darbu organizācijas mērķu sekmēšanā.

Sirsnīgus sveicienus nesa DV Toronto nod. pr-dis B. Rubess, īsumā paskaidrodams, cik liela vērtība ir šīs organizācijas darbam Vācijā palikušajiem tautiešiem.

Niagāras vārdā sveica A. Ozols. K/V latviešu biedrības pr-ks apsveikdams uzsvēra labo sadarbību organizāciju starpā.

Ar rakstu sveica DV CV pārstāvis K. Purmals, DV KV pr-ža pal. A. Millers, DV KV sekr. J. Tūte, DV Londonas nod. valde, Londonas Latviešu kopas pr-dis A. Dreimanis.

Pēc apsveikumiem sekoja priekšnesumi, kuŗus izpildīja brīvmākslīniece E. Freimane un Z. Pukinska. Pēc aplausiem un ziediem sākās saviesīgā dzīve ar deju. Varēja arī apmeklēt čaklo dāmu skaisti sagatavoto bufeti un laipni apkalpoto bāru ar dažādiem atspirdzinājumiem. Bez tam katrs varēja censties pēc laimīgās lozes V. Krustāna pagatavotai gleznai. Sirsnībā un draudzībā aizritēja vakara stundas.

PATEICĪBA

Sirsnīgs paldies Hamiltonas DV nodaļas valdei par man piešķirto 200 dol. pabalstu, sakarā ar manas kājas operāciju, tāpat latviešu Pāvila ev.-lut. draudzei par saziedotiem 50 dol. Māc. A. Voitkus kgm., Z. Jaunzema kgm ar kdzi, P. Pabērza kgm ar kdzi, G. Voznesenska kgm, V. Grāveļa kgm, J. Vaska kgm un māc. Pavasara kgm. Itin sevišķi pateicos Dr. G. Drillis kgm, kuŗš bija klāt abu operāciju laikā, kā arī rūpējās par manu pēcnīgu izārstēšanu. Visiem sirsnīgs latvisks paldies!

kara invalīds Ernests Krasts

1 ST. DARBA ALGAS ZIEDOJUMI APRŪPEI:

$38.00 DV Albertas nodaļas iemaksātie ziedojumi, kuŗus ziedojuši nodaļas biedri — $3.00 B. Bergs; $5.00 J. Dālderis; $2.00 V. Skrastiņš; $4.00 E. Delveris; $2.00 A. Dālderis; $3.00 E. Bērziņš; $5.00 E. Kibermanis; $3.00 V. Korns; $2.00 A. Gils; $4.00 A. Delveris; $5.00 L. Kibermanis.

$20.00 P. B.; $12.00 V. Miķelsons.

Kopā ar iepriekšējiem ziedojumiem 1953. g. — $791.60.

Grūtdienu aprūpei ziedojuši:

$5.00E. Vītiņš; $5.00 A. Māsings; $2.00 I. Murevska; $2.00 St. Matisons; $5.00 M. Bergholcs;

DV Manitobas nodaļa ir iemaksājusi ziedojumus $20.00, kuŗus ziedojuši: $1.00 J. Jugbārdis; $3.00 J. Staudžs; invalidiem ziedojuši: $2.00 T. Minkevics; $1.00 A. Litaunieks; $2.00 K. Smoļinskis; $2.00 L. Smoļinskis; $1.00 L. Smoļinskis; atraitnēm: $5.00 K. Sirmais; TBC slimiem: $1.00 M. Tolks; invalidiem: $1.00 J. Jugbārdis; invalidu namam $1.00 V. Bresmanis.

DV Manitobas nodaļa izmaksājusi pabalstu uz vietas Vinipegā $10.00.

$19.00 DV Niagāras nodaļas iemaksātie ziedojumi, kuŗus ziedojuši: $5.00 J. Celms — invalidiem; $5.00 A. Tīruma — daudzbērnu ģimenēm; $5.00 tautiešu pabalstam P. Ruņģis; $2.00 F. Barkāns; $2.00 E. Ozols.

$60.00 DV Toronto nod. Dāmu komiteja 6 ģimeņu atbalstam Vācijā.

Izsakam visiem ziedotājiem un ziedojumu vācējiem sirsnīgu Daugavas Vanagu paldies.

DV Kanadas valde

SARAKSTS PAR REGULĀRIEM PABALSTIEM

(Nobeigums).

Avotiņš Otomārs, tbc, 15.—, 13a Amberg, Breslauerstr. 28.

Hodkevics Leonids, tbc, 10.—, 14a, Ruit u. Esslingen-N, Wohnheim Nellingen, III-5.

Kalniņš Verners, amp. kāja, — 10.— c-o E. Kazekovskis, 13b, Schongau a. Lech, Im Tal 21.

Krieviņš Kirils, kurlmēms, 10 DM, turpat.

Šveide Antons, amp. kāja, 10.— turpat.

Upatnieks Jānis, smags iev., bez pens., 20.—, 17b, Freiburg, Leinhaldenweg 24.

Venteris Pēteris, 5 bērni, 20.— 14a, Kornwestheim, Grunbuhlsied lung, Kocherstr. 5.

Bērziņš Mārtiņš, 6 bērni, 20.—, 13b, Memmingen, Neue Siedlung.

Čaupals Irēna, tbc, 15.—, 13a Nurnberg 39, Reg. Lag. Valka.

Kopā DM 405.—.

A. Bērziņš, Apr. noz. vad.

DV HAMILTONAS NODAĻAS

TRĪS GADU DARBĪBAS ATCEREI

DV Hamiltonas nodaļa dibināta 1950. gada 1. okt. Nodaļas dibinātāju sapulcē bija ieradies DV Toronto nodaļas valdes pr-dis K.Purmalis, kas referēja par DV organizācijas nozīmi, mērķiem un uzdevumiem. Pagaidu valdē ievēlēja: V. Grāveli, A. Liepu, E. Remkinu, A. Zibeni un A. Geski; rev. komisijā K. Daudzieti, R. Alksni un O. Berku. Jaunā valde pieņēma nodaļas darbības plānu par līdzekļu sagādi, kā arī par nodaļas kulturālās dzīves izveidošanu. Pēc dibināšanas kā pirmie biedri iestājās plkv. N. Bulmanis, kapt. Pelūde, kapt. Ozols, arī sabiedriskie un skolu darbinieki Z. Kalve, E. Ģegels un citi. Biedru skaits strauji auga, un pēc trim nedēļām pirmā biedru sanāksmē piedalījās jau pāri par 35 biedru. Tas norādīja, ka bijušie cīnītāji un viņu līdzgaitnieki pareizi izpratuši to, ka palīdzības darbs jāveic pašiem, un ka palīdzība jāsniedz pirmām kārtām vissmagāk piemeklētājai tautas daļai — kara invalidiem, tāpat arī pārējiem trūkumcietējiem. Pirmais nodaļas sarīkojums — Mārtiņu vakars — izdevās teicami, un kasē ienāca pārī par $150.—, kas darba darītājiem bija pirmais gandarījums. Tas pierādīja arī, ka latviešu sabiedrība ir izpratusi DV nozīmi, dāvinot tiem uzticību un atbalstu.

1950. gada 16./17. dec. sanāca pirmā DV delegātu pilnsapulce, lai saskaņotu darbību un nospraustu galvenās vadlīnijas turpmākai darbībai. No Hamiltonas kā delegātus sūtīja valdes pr-di V. Grāveli un rev. kom. pr-di K. Daudzieti. DV Kanadas valdē ievēlēja V. Grāveli, kas šos pienākumus kā valdes un vēlāk kā revīzijas kom. locekļis pildīja divus gadus.

DV Hamiltonas nodaļu svinīgi atklāja 1951. gada janvārī. Pēc tam par valdes pr-di ievēlēja P. Immuru, kuŗš nodaļu enerģiski vadīja pusotru gadu. Minētajā laikā valdē darbojās: E. Remkins, A. Zibens, A. Reimanis, O. Ieviņš, K. Daudzietis, E. Robežgruntnieks un E. Jirgens. Nodaļā iestājās visi aktīvie Hamiltonas sportisti, un darbību uzsāka Drāmatiskā kopa adm. E. Mauriņa un rež. E. Jurševska vadībā.

Rosīgi darbojās Dāmu komiteja L. Kalves vadībā. No 1952. g. jūlija līdz 1953. g. janvārim nodaļu vadīja valdes pr-dis E.Robežgruntnieks. Darbs sekmējās ar redzamiem panākumiem, un biedru skaits jau sniedzās pāri 100.

Pašlaik nodaļu vada J. Kleķeris, kas vairākus gadus bijis DV nodaļas pr-dis Anglijā. Šai laikā par delegātiem DV Kanadas pilnsapulcē izvēlēti: V. Putns, P. Imurs, E. Robežgruntnieks un O. Ieviņš. DV Hamiltonas nod. biļetenu vada J. Gailītis, Sporta kopu „Sparta" I. Leja. Drāmatisko kopu — adm. E. Mauriņš un rež. E. Jurševskis, Dāmu komiteju — E.Lipsberga, bet kultūrālo nozari — M. Štrausa. Nodaļa ir iekārtojusi atsevišķā mājā, 116 Hughson Str., S., savu mītni, kur pulcējas sapulcēm un citām sanāksmēm, kā arī atļauj citām organizācijām lietot telpas bez atlīdzības.

Biedru skaits pastāvīgi aug, un pašlaik nodaļā ir 151 biedrs. DV Hamiltonas nodaļa uzskatāma kā viena no lielākajām un rosīgākajām DV nodaļām Kanadā un kā lielākā un spēcīgākā aprūpes un nacionāli-sabiedriskā organizācija Hamiltonā. Ir daudz ieņemts no sarīkojumiem un ziedojumiem, ir arī sniegta iespējamā palīdzība invalidiem un trūkumcietējiem kā Vācijā, tā arī citur. Nodaļu pr-ži, valdes un rev. kom. locekļi, tāpat kopu vadītāji ir veltījuši daudz laika un pūļu aprūpes un kultūrālam darbam. Biedri-līdzstrādnieki un tāpat Hamiltonas tautieši ir atbalstījuši šo grūto un atbildīgo darbu, tā morāliski stiprinādami darba darītājus. Viņiem visiem sirsnīgs paldies.

Hamiltonas Daugavas Vanagos visus šos trīs gadus nav pastāvējušas nekādas domstarpības, nedz strīdi. Visas lietas ir kārtotas brīvā domu izmaiņā un savstarpējā uzticībā, jo DV uzdev. arvienu ir bijis uzturēt dzīvu latvisko cīņas garu un vienību, stiprināt tēvzemes mīlestību un ticību atgriešanās rītam. Lai to visu ātrāk sasniegtu, mums joprojām visiem būs jānes jauni upuri savas tautas labā, it sevišķi latvju karavīra labā, kas cauri kaujas ugunīm un smagiem pārbaudījumiem vienmēr nesuši un nesīs savā sirdī uzticību un mīlestību tēvzemei — Latvijai un sarkanbaltsarkanajam karogam.

Novēlēsim visiem darba darītājiem arī turpmāk palikt pie šīm vērtīgajām atziņām: cīņas gara, savstarpējās uzticības un vienprātības, lai tad mēs visi veiksmīgāk varētu cīnīties par mūsu lielo mērķi — mūsu tēvzemes Latvijas atbrīvošanu. Lūgsimies, lai mums palīdz Visvarenais Dievs!

V. G.

DV Hamiltonas nodaļas valde: pirmā rindā no labās: valdes prks Juris Kleķeris, pr-ka v. Pēteris Pabērzs. Otrā rindā no labās: sekretārs Viktors Martinaitis, kasieris Jānis Gailītis un biedrzinis Alfrēds Jansons.

GENERĀLKONSULS
Mr R. N. BRYSON
Toronto, tel. GE 2707
114 DANFORTH AVE

KONSULS
VILIS TOMSONS
MONTREĀLĀ, P. Q.
5210 VICTORIA AVE, APT. 10
Tel. AT 7798

DRAUDZES VAKARS

Sv. Jāņa draudzes dāmu komiteja rīko draudzes vakaru svētdien, 1. nov., plkst. 17.30 sv. Trisvienības baznīcā. Vakarā programmā piedalīsies dzejniece Velta Toma, dzied. J. Flerkovskis un pianiste J. Didrichsone. Ieeja pret labprātīgiem ziedojumiem, sākot no 50c. Atlikums trūcīgo tautiešu atbalstam. Visi mīļi aicināti.

KANADĀ

TORONTO

Profesora Jāņa Tīdemaņa gleznu izstādi atklās publikas apskatei sestdien, 31. okt., plkst. 14.00 Casa Loma telpās, 2. stāvā. Piektdien, 30. okt., plkst. 16. notiks vernesāža ar kanadiešu un latviešu preses pārstāvju, kā arī citu oficiālo viesu piedalīšanos.

Ieejas maksa Casa Lomas pilī 50 centu, ieeja izstādē brīva, bet izstādes katalogu varēs iegādāties pret labprātīgiem ziedojumiem.

Trešdien, 21. aktobrī notika Toronto latviešu skolas padomes sēde. Ar gandarījumu jāatzīmē, ka bija ieradušies arī vecāku pārstāvji.

Padome vienojās, ka Latvijas valsts svētkus 18. novembrī atzīmēs 14. novembrī mācību laikā ar svinīgu aktu un piemērotu programmu. Telpas nolēma dekorēt rudens lapām un ziediem. Pēc akta bērnfem būs neliels mielasts, kam sekos rotaļas un deja. Izdevumu segšanai paredzēja no katras ģimenes lūgt 25 centus.

Skolas padome arī nolēma, ka turpmāk skolas sarīkojumu saimniecisko pusi kārtos vecāku pārstāvji, padomes priekšs. biedra A. Brīvmaņa vadībā.

Skolas pārzine M. Matīsa ziņoja, ka ar režisores M. Bērziņas gādību visi Toronto latviešu teātri piekrituši dot skolai par labu izrādi „Skroderdienas Silmačos". Izrāde paredzēta sestdien, 7. novembrī, sv. Andreja baznīcas zālē. Vienojās, ka ieejas cenas būs $1.50, $1.00 un bērniem $0.50.

A. Podnieks ierosināja padomāt par vienu otru sarīkojumu, kas skolai dotu zināms līdzekļus un tā atvieglotu tās darbu. A. Podnieks minēja bērnu rītus un bērnu karnevālu. Šo domu atzina par vēlamu, bet tuvāku apspriešanu atlika uz citu sēdi.

M. Matīsa vēl ziņoja, ka skola Ziemassvētkos paredzējusi uzvest Mirdzas Timmas pasaku „Ziemassvētki mežā".

Ceturtdien, 29. okt., plkst. 19.30, Isb Osler ielā, TLB telpās, saimniecisko darbinieku apvienības biedru sanāksme.

Toronto no Zviedrijas nesen ieradusies fiziskās audzināšanas instruktore Ksenija Rasa, kas ar ļoti spožiem panākumiem vadīja Helsingborgas sieviešu vingrotāju grupu attīstību un izveidošanu, ar saviem padomiem un vingrošanu demonstrējumiem apbraukādama arī visu Dienvidzviedriju. Zviedru sportistu saime šķīrās no K. Rasas ar lielu nožēlu, veltot par viņas darbību jūsmīgus atvadu rakstus vietējos laikrakstos. Ks. Rasas nolūks ir ieinteresēt par veselīgo vingrošanas sportu arī Kanadas latviešus, tāpat arī kanadietes. Interesenti var iegūt tuvāku informāciju pa tel. — EM 8-8525.

HAMILTONA

DV Hamiltonas nodaļas 3 gadu darbības atceres svinības notiks sestdien, 31. okt., pl. 18,30 Rumāņu zālē, 20 Murry Str., W., pie CNR stacijas. Svinīgajā aktā piedalās: māc. A. Voitkus, runās P. Immrus, dziedās Alina Skudra un Beverinas koris. Pēc akta liela balle.

LA 17. oktobra numurā Hamiltonas ziņās minētā meitiņa piedzimusi Bultes, neviš Skultes ģimenē.

VINIPEGĀ

Vinipegas latviešu b-bas rīkotajā Latviešu kultūras dienā, kas notika visā Kanadā paredzēto latviešu Kultūras nedēļu ietvaros, ar grāmatām, tautiskiem rokdarbiem, rotas lietām un ādas izstrādājumiem piedalījās Vinipegas Latviešu ev.-lut. draudzes Dāmu komiteja. Savus jaunākos darbus rādīja mākslinieks Bruno Zakens. No viņa darbiem skatītājus sevišķi valdzināja Novakare, Bēgle un Vecā sieviņa. Sevišķu pārsteigumu sagādāja fotogrāfs T. Sniķeris ar izstādītām foto studijām,kā arī mākslinieka Br. Žakena darbu reprodukcijām. Par tēmu „Kā kultūras veidojas", labā zinātniskā izpratnē referēja mācītājs F. H. Ruperts. Referātu noklausījās pāri par 40 klausītāju. A. Strausa kuplināja pēcpusdienu ar labi piemērotām un teiktām deklamācijām. Kultūras dienas pēcpusdienu apmeklēja vairāk kā pussimts latviešu.

Vinipegas latviešu b-bas jaunā adrese, sākot ar 1. novembri, ir: 7 Clayton Drive, St. Vital, Man. Tā pati adrese ir arī VLB sekretāram M. Stauveram.

Kā visus iepriekšējos gadus, Vinipegas Latviešu biedrība arī šogad rīko tradicionālo Mārtiņu vakaru. Tā sarīkošanai pieliktas pūles un vislabākā griba. Mārtiņu vakara viesi šogad varēs laiku pavadīt vienā telpā. Par deju mūziku rūpēsies Nika Dymonda orķestris. Būs galdiņi, „vīru dzēriens", Mārtiņu stends ar skābiem kāpostiem un desiņām un „ceļojošā zoss".

Angļu Sadlera Velsa balets viesosies Vinipegā 12., 13. un 14. novembrī. Biļetes minētajām izrādēm pārdošanā no 13. oktobra Celebrity Box office, 270 Edmonton Str. Pirmajos divi vakaros izrādīs Gulbja ezeru, pēdējam paredzēta īpaša trīsdaļīga programma.

MĀKSLINIECISKO SARĪKOJUMU KALENDĀRS TORONTO

30. okt., pl. 8 vakarā sv. Andreja baznīcas zālē Jāņa Niedras pirmais audzēkņu vakars.

7. novembrī, sestdien, plkst. 7,30 vak., sv. Andreja b-cas zālē, prof. J. Vītola piemiņas vakars ar komp. T. Ķeniņa referātu. Māksliniecisko daļā piedalās viešņa Annija Vītola no ASV (dziesmas), M. Tūtere un E. Timermane (klavieres), vīru dubultkvartets „Kalvis" (vad. J. Dzeguze) un „Dainas" koris (diriģ. E. Freimane).

27. novembrī, piektdien, Ingus Nāruna koncerts sv. Andreja baznīcā.

29. novembrī, pl. 18, Almas Mačas deklamāciju vakars. Piedalās Marta Tūtere.

4. decembrī dubultkvarteta Kalvja koncerts.

18. janvārī, svētdien, plkst. 6.00 vak., sv. Andreja b-cas zālē, komp. T. Ķeniņa klavieru studijas III atklātais audzēkņu vakars.

27. februārī, sestdien, plkst. 8,00 vak. sv. Andreja baznīcā, Toronto pirmās ev.-lut. draudzes kora gadskārtējais koncerts ar T. Ķeniņa kantātes „Kurzemes kareivim" pirmuzvedumu autora vadībā. Solisti: operdziedātāja H. Lūse un baritons P. Geistauts.

CITI SARĪKOJUMI

6. nov. plkst. 20.00, 1087 Queen St. W. Mārtiņu balle ar jautru programmu. Rīko TLB un TL-SpK.

15. nov. sv. Andreja baznīcā Gaujas gaidu vienība rīko ķekatu vakaru.

LATVIJAS SAIMNIECISKO DARBINIEKU APVIENĪBA ROSĪGĀ DARBĀ

Nākošā biedru sanāksme 29. oktobrī

LSDA uzsākusi intensīvu darba sezonu. Pirmais sarīkojums — priekšlasījums par māju pirkšanas un pārdošanas problēmām jau noticis: tas bija pulcinājis prāvu interesentu pulciņu. Nākošais publiskais priekšlasījums ir paredzēts par elektrības problēmām vecās mājās, ko lasīs šīs valdes loceklis Valdemārs Porietis. Šis priekšlasījums solās būt praktisks un interesants visiem namsaimniekiem, kā arī tiem, kas par tādiem cer kļūt, jo Porieša plašie piedzīvojumi savā elektriskās installācijas uzņēmumā to droši garantē. Šī priekšlasījuma laiks un vieta tiks paziņoti nākošā Latvija Amerikā numurā. Tā kā šādi sarīkojumi prasa arī izdevumus, LSDA valde savā 22. oktobra sēdē nolēma turpmākajos sarīkojumos iekasēt 50 centu ziedojumu, kas dos iespēju priekšnesumus noorganizēt labāk.

Pēc tam sekojošā priekšlasījumā mēs dzirdēsim par Toronto nākotnes izbūves plāniem, kas vienam otram dos iespēju izvēlēties īpašuma pirkšanas rajonu dzīvošanai vai arī komercionāliem nolūkiem tieši tai vietā, kur tuvākā nākotne sola vislabākās izredzes.

Bez šiem publiskiem sarīkojumiem LSDA ziemas sezonā uzsāk intensīvu iekšēju darbību. Pirmā rudens sanāksme biedriem paredzēta ceturtdien, 29. oktobrī, pl. 7,30 vakarā, TLB telpās, 198 Oslera ielā. Darba kārtībā paredzēts: 1) valdes informācija, 2) atreferējums par temu — Jaunākās atziņas ģimenes mājiņu konstrukcijā, ko „Toronto Metropolitan Home Builders Ass." iztirzājusi savā 26. oktobra biedru sanāksmē, 3) pārrunas un biedru ierosinājumi.

Šādas biedru sanāksmes turpmāk paredzētas apmēram reizi mēnesī, pie kam ik reizi būs kāds speciāls priekšlasījums, piem. par jumta konstrukcijām, ūdensdrošību, betonēšanu, jumta segumiem, Kanadas koku sugām un šķirnēm, metalliem un to šķirnēm būvniecībā u. t. t. Ka mums nepietrūks speciālistu minētā un vēl daudz citu tematu apstrādāšanai, garantiju dod Toronto LB inženieru un tehniķu kopa, apsolot savu līdzdarbību LSA Apvienības darbā.

Šajā sakarā jāpiemin Inž.-techn. kopa, kas gatavo sanāksmi, kurā paredz kā viesus aicināt LSDA biedrus, lai veidotu ciešāku sadarbību technisko darbinieku aprindās. Protams, arī LSDA plāno to pašu, no kā daudz iegūs visa mūsu tautiešu saime Toronto, jo kur notiek domu izmaiņa, tur pa dzirkstelei izspurkšķ arī šis tas uz ārpusi.

Organizēta sabiedrība ir vienmēr kas vairāk par neorganizētu pūli. Organizētas sabiedrības loceklis papildus savām individuālām iespējām gūst vēl blakus līdzekļus nākotnes veidošanā. Kopējā sadarbībā mēs iesim ātrāk panākumu virzienā. Šajā apvienībā mēs visi esam individuālisti, kas veidojam katrs savu personīgo uzņēmumu, bet kopējais mums ir darba atziņas un padomi, ko sniedzam viens otram. Tāpēc atkal un atkal gribās aicināt kopā visus uzņēmējus, lai mēs draudzīgā pulkā ne tikai celtu savu technisko zināšanu līmeni, bet arī nodibinātu draudzīgas attieksmes, viens otru iepazīstot, laiku pa laikam pavadot dažas stundas kopā. Tādēļ bijušie, esošie, lielie, mazie, vecie un jaunie uzņēmēji — sanāksim kopā ceturtdienas vakara sanāksmēs un parunāsimies.

Haralds Ozols,
LSDA sekretārs

LABRADORAS SPOKS NOŽĒLO GRĒKUS

Sena kanadiešu leģenda stāsta, ka drūmo Labradoras piekrasti apmeklē kāda cilvēka spoks. Tas savā dzīvē daudz grēkojis, bet uz nāves gultas savus grēkus nožēlojis. Viņš apsolījies, ja viņa grēku nožēlošanu Visaugstākais ievēros, izpirkt savus grēkus nākošajā dzīvē.

Šo leģendāro personu sauc par Deģi. Savu vārdu viņš ieguvis no nelegālas spirta tecināšanas vai dedzināšanas. Deģis ir bijis vai nu Džibs Daimons jeb Eso Dzillinghems — neviens nezina, kuŗš īsti. Katrā ziņā tas ir bijis vīrs, kas ieradies Labradorā, lai meditu zvērus, ādu iegūšanai, bet konstatējis, ka ar nelegālu spirta dedzināšanu var naudu pelnīt vieglāk.

Reiz viņu tomēr noķēra un ieslodzīja cietumā. Kad viņu atbrīvoja no ieslodzījuma, viņš svēti nosolījies, ka nekad vairs nelausies nokerties. Viņš pārvadāja savu preci mucā, kas bija piesieta ragavām. Pats viņš ģērbās baltās drānās, nokrāsoja savu mucu un ragavas baltas, un lietoja tikai baltus suņus ragavu vilkšanai.

Spirts, ko deģis tecināja, noindēja daudzus, kas bija pietiekami neuzmanīgi, lai to dzertu. Daži nomira, daži kļuva traki, daži akli. Deģis sāka dzert pats savu indi, un arī pats kļuva ārprātīgs. Dzēruma trakumā viņš reiz nokritis no kādas platformas un pārlauzis muguru. Tad nāca viņa grēku nožēlošana, isi pirms nāves.

Leģenda stāsta, ka Deģis tagad apceļojot Labradoras krastā katru vietu, kur laika apstākļi ir launi un pūlās izvadīt drošībā nelaimīgos preču pārvadātājus. Laudis apgalvo, ka ragavu suņi varot viņu dzirdēt un redzēt, bet cilvēkiem tikai reti izdodoties viņu saskatīt.

matota ...

„ SUĒLĒ BEZBOLU AR OLĀM

Čathamā iztiesā prāvu pret 31 jaunieti, kas sarīkojuši šņabja un mīlestības orģijas.

Kādas skolnieces vecāki, bagāti farmeri, aizbraukuši uz pilsētu. Meitene uzaicinājusi farmā savus biedrus un biedrenes uz „partiju". Pēdējā ticis dzerts un mīlēts uz nebēdu. Zēni spēlējuši bezbolu ar olām, ieveduši telpās teļu, kuŗš lēkājis apkārt un izdarījies pēc savas patikas,

Par „partijas" notikumiem sīkāku ziņu trūkst, jo tiesa lietu iztiesā aiz slēgtām durvīm un vainīgo vārdus neizpauž. Ir tikai zināms, ka tie visi nāk no ļoti labām ģimenēm. Lietu sarežģī arī tas apstāklis, ka vairums jauniešu bijis nepilngadīgi, kam aizliegts lietot alkoholiskus dzērienus.

Redakcija patur tiesības iesūtītos manuskriptus saīsināt.

Neizlietotos manuskriptus neuzglabās, bet uz vēlēšanos sūtīs atpakaļ, ja būs pievienota pasīmarka.

Ar autora vārdu vai iniciāļiem parakstītajos rakstos izteiktās domas var arī neatbilst redakcijas viedoklim.

Ziedosim stundas algu trūkumcietējiem

Ziedojumi iemaksājami DV Kanadas valdes kasierim Mr. A. Putniņam 280 Wrigth Ave, Toronto, Ont., vai vietējās Daugavas Vanagu nodaļās

Z. Unāms

GRIMSTOŠĀS EIROPAS KONGRESS UN LATVIEŠU POTSDAMA

Atmiņu klāsts par notikumiem hitleriskās Vācijas sabrukuma posmā

IV

10. PIRMĀ AUSTRUMU POLITIKAS KĻŪDAS ATZĪŠANA

Kongresu oficiāli atklāja 6. janvārī partijas namā. Slēpjoties aiz ielūgtajiem latviešu docentūras locekļiem, latviešu klausītāju kongresā bija diezgan daudz, dažu brīdi pat vairāk kā vāciešu. Atklāšanas dienā interesants bija Vācijas ārzemju zinātniskā institūta prezidenta prof. Pfeffra referāts, kurā viņš pirmoreiz no vācu puses atzina pielaistās politiskās kļūdas austrumos, kas notikumu gaitā ļoti tuvu robežojušās ar uzvaru. Bija brīnums, ka šādu atzīšanos varēja izteikt oficiālas iestādes vadītājs vācietis un pie tam lielai ārzemnieku auditorijai. Bet šāda atzīšanās nāca par vēlu un nekā grozīt vairs nevarēja. Pēc prof. Scurlas priekšlasījuma par „saprašanos starp tautām" sākās „Eiropas slaveno politiķu parāde." Daudz kas no šīs tipoloģijas un viņu teiktā pa šiem 8 gadiem aizmirsies, bet daudz kas raksturīgs pārī laikiem palicis acu priekšā.

11. BULGĀRIJAS MINISTRU PREZIDENTS ZANKOFS

Pret Balkāniem aizvien vērsies stiprs krievu spiediens. Vissekmīgāki šim spiedienam centās pretoties Bulgārija cara Borisa vadībā. Reizē ar Borisa nāvi sāka mazināties arī „eiropeiskais" spiediens Bulgārijā. Neatkarības laikā šo politiku Bulgārijā lielā mērā realizēja Zankofa valdība. Kad hitlerieši iesoļoja Bulgārijā, Zankofs vairs nevarēja palikt ministru prezidenta amatā, bet kā ministrs viņš gan vēl ietilpa valdībā. Viņš arī reprezentēja Bulgāriju grimstošās Eiropas kongresā Veimārā. Bulgārija apsūdz — bija viņa priekšlasījuma temats. Viņš runāja par krievu un komūnisma draudiem Eiropai un par savs tautas cīņu pret to. Kā Vācijas vasaļvalstu ministrs, viņš atstāja nelaimīga, mazliet salauzta cilvēka iespaidu. Viņa personība tomēr pauda cieņu un smalkjūtību. Kā viens no retajiem, katedrā kāpjot, viņš necēla roku hitleriskam sveicienam.

12. RUMĀNIJAS MINISTRS MANILESKU

Pilnīgs pretstats Zankofam bija Rumānijas propagandas ministrs Manilesku. Zaļš, jauns, bez vadlīnijas un stāvokļa izpratnes. Viņš sāka un beidza ar hitlerisko sveicienu un viņa pēdējie vārdi ar rokas pacēlumu bija: „Mēs noturam šo kongresu zem nacionālsociāliskā ērgļa spārniem firera tēla priekšā (attiecīgas emblēmas bija aiz runātājiem), vai tā vien jau nav jēga ar dziļu nozīmi?"

13. SOMU BARONESE MUNK

Laikā, kad notika kongress, notikumi Somijā bija iegājuši dramatiskā stādijā. Ar krieviem bija pamiers, bet daļu Ziemeļsomijas vācu okupācijas karaspēks bija izsludinājis savai suverēnitātei pakļautu. Tāpēc interesanti bija vērot somu delegātu uzstāšanos. Tie nebija somu tautas vai valsts delegāti, bet īstenībā somu emigranti. Šai laikā daudzi nacionāli somi, it sevišķi tie, kas sadarbojušies ar vāciešiem, bija atstājuši savu zemi. Kā somu delegāti bija ieradušies 2: baronese Munk un somu flotes pirmais virspavēlnieks, vecs admirālis (vārds piemirsies). Galvenā runātāja bija baronese Munk. Viņa kara laikā bija Rīgā un apmeklēja kādu izstādi. Tagad viņa dzīvoja Berlīnē un strādāja SS stābā. Viņas runa varbūt nebija pašas sastādīta. Lasīja bez pārliecības un monotoni. Bet vēlāk privātā sarunā viņa sniedza ļoti interesantus faktus par notikumiem Somijā. Kaut arī viņa bija iesaistīta SS stābā darbā, viņas sarunā nebija nekādu simpatiju vāciešiem. Otrādi: „Hitlerieši, iedzīdami mūs otrreiz karā, ierāva mūsu tautu lielā nelaimē," bija viņas pamatdoma. Kongresā runāja arī somu admirālis, kas vēlāk palika Veimārā un kara pēdējās dienās tur nodzīvoja kā emigrants. Kur šie somi ir tagad?

14. LIETUVIEŠU DELEGĀTS SAKARSĒ ATMOSFAIRU

Neveiklu situāciju radīja lietuviešu delegāta, kāda pajauna profesora uzstāšanās, kura vārds vēlāk daudzināts kādā citā sakarā. Kad viņš pieminēja, ka Lietuva devusi 120.000 vīru lielu armiju, kas zem vācu ieročiem cīnās pret austrumiem, tas tā eksaltēja kaukaziešu un ukraiņu delegātus, ka viņu jautājumi bija pavisam delikāti un sakarsēja atmosfairu tiktāl, kā kongresa vadītājs bija spiests iejaukties un noliegt tālākās debates šinī jautājumā.

15. MINISTRS FUNKS UN SŪTNIS ŠMITS

No vācu valdības lielie runātāju dūži šai grimstošās Eiropas kongresā bija saimniecības ministrs un valsts bankas prezidents Dr. Funks un ārlietu ministrijas runas vīrs sūtnis Dr. Šmits. Dr. Funks, apaļais, omulīgais Hitlera mīlulis un Dr. Šachta uzvarētājs Hitleriādē, kas ar Hitlera nolieguma Nirnbergā tika tikai līdz mūža ceitumam Berlinē, runāja par Eiropas saimniecības jautājumiem. Bet tai vietā, lai novilktu kādas saimnieciskās politikas līnijas, un ko gan tas būtu vairs nozīmējis sabrukuma priekšvakarā, — koķetēja tikai ar auditorijas dāmām, kas pēdējām sevišķi patika. — Sūtnis Šmits, kas kā Hitlera tulks piedalījies visās lielajās ārpolitiskajās sarunās un līguma slēgšanās, pierādījās par īstu ārlietu ministrijas ekvilibristisku runas vīru.

16. SAUKELS

Un tad kādā svētdienas priekšpusdienā kongresā ieradās un runāja pats Tīringas gauleiters. Šis kalsenais agrākais matrozis, kam trūka pat Himlera „stabilās pašizglītības," ar fanātismu un uzticību Hitleram bija kļuvis par iespaidīgu gauleiteru un visvareno Vācijas valsts komisāru darba spēka lietās. Nevar teikt, ka viņš būtu atstājis sevišķi nesimpatisku iespaidu, bet par tautu sadraudzību viņš runāja tādā forsētā monotonībā, ka es ar visu gribas spēku nevarēju atturēties pretīm snaudienam un viņa pusotru stundu garās runas laikā uz 10 minūtēm slaidi iemigu. Laikam interesantāko daļu biju nogulējis. Pēc Saukeļa runas dzirdēju dažus sakām: „Cik interesants runātājs. Cik vienkārši viņš prot izteikt lielas dzīves gudrības." Kad Saukelu pēc Nirnbergas pakāra, viņš bija viens no retajiem, kas pēdējam liktenim acīs skatījās ar cilvēcisku cieņu.

17. VLASOVA STĀBA PRIEKŠNIEKS

Visā ilgajā kongresā reprezentējās diezgan daudzi dažādu tautu pārstāvji, bet atmiņā iespiedušies vēl tikai divi. Pirmais bija Vlasova stāba priekšnieks un propagandas šefs Mališkins (?), gūstā saņemts krievu ģenerālis vācu uniformā. Kongresā gaidīja un vajadzēja ierasties pašam Vlasovam, bet pēdējā brīdī viņu aizstāja tā stāba priekšnieks, kas ieradās lielas virsnieku un adjutantu svītas pavadīts. Bija interesanti vērot, ko teiks boļševistiskās paaudzes jaunkrievs, kas ar gūstu atkritis no komūnisma. Viņš runāja vairāk kā stundu, viņam bija laba boļševistiskā aģitātora skola, bet domu gaita dziļos ieaudzinātos aizspriedumos tīta. Viņa idejas par atjaunoto Krieviju bija apm. tādas pašas kā paša Vlasova klāstījumi kādā slepenā Rīgas apspriedē gadu agrāk. Tās nebija labvēlīgas latviešu tautai un tās vitālām nākotnes interesēm. Nekādā gadījumā un variējumā. Bet Vlasova stāba šefs bija pievilcis pilnu zāli klausītāju. Sevišķi sajūsmināts par viņu bija dažas docentūras dāmas, kas tam apkārt liptin lipa. — „Vai tu ar ģenerāli jau runāji?" — „Vai, cik interesants cilvēks!", tādi jautājumi skanēja bieži. — Pēc kara šo ģenerāli kopā ar Vlasovu pakāra Maskavas sarkanajā laukumā.

18. VĪRS KAM STAĻINS PERSONĪGI CEPIS ŠAŠĻIKU

Kādu dienu kongresu slēdzot, tā vadītājs paziņoja, ka nākamā dienā parastās ieejas kartes nederēs. Jāizņem speciālas. Man nekādas ieejas kartes nebija. Nedomāju arī, ka varēšu dabūt ieejas atļauju kādai izņēmuma dienai. Bet tad kļuva zināms, ka nākamā dienā kongresā ieradīsies un runās franču tautas partijas prezidents Žaks Dorio. Šis vīrs interesēja to agrāk publicēto atmiņu dēļ, kur Dorio aprakstījis savu ciemošanos pie Staļina.

(Nobeigums sekos).

Latvieši kļūst amerikāņu lielo uzņēmumu līdzīpašnieki

Pēdējos gados par vispopulārāko naudas ieguldīšanas veidu ASV ir izvērtušies ieguldījumu fondi. Proporcionāli tie ir pārspējuši jebkuru citu naudas ieguldīšanas veidu. Fondos šodien ir saplūduši pāri par 4 milj. dolaru. Ieguldījumu fondi ir organizācijas, kas sev piesaistījušas labākos finanču speciālistus, kuŗu uzdevums ir atrast labākos un izdevīgākos ASV un Kanadas saimnieciskos uzņēmums, lai to akcijās ieguldītu fondu naudu. Pēdējos 15 gados, pateicoties jaunajai sistēmai, Amerikas lielo bagātnieku skaits strauji samazinājās un bagātības sadalījās starp plašākām masām. Amerikas rūpniecībai nemitīgi paplašinoties, tai pietrūka tradicionālo financētāju, un bija jāmeklē pēc jaunām iespējām, lai atrastu līdzekļus gigantiskajai rūpniecības ekspansijai. Ieguldījumu fondi bija loģiska atbilde.

75 proc. no visiem fondu ieguldījumiem ir mazie un vidējie ieguldītāji. Pavisam Amerikā ir ap 150 dažādu fondu, bet princips visiem ir vienāds. Savu ieguldītāju naudu fondu vadība izlieto augstvērtīgu rūpniecības akciju iepirkšanai, un šo uzņēmumu peļņu sadala saviem ieguldītājiem. Katrs fonds caurmērā iegādājas no 40 - 250 dažādu uzņēmumu akcijas. Ievērojot, ka starp fondiem pastāv dabīga konkurence, tad katrs fonds cenšas piesaistīt vislabākās finanču smadzenes, lai fondos tiktu uzņemtas to uzņēmumu akcijas, kuŗas ne tikai dotu pēc iespējas lielu ienākumu, bet arī kuŗu vērtība nemitīgi celtos. Ir daudz fondu, kur ieguldītāju nauda pēdējos 10 gados ir trīskāršojusies, bez tam visu laiku saņemot arī dividendu čekus, kuŗus fondi izsūta saviem ieguldītājiem katrus 3 mēnešus. Populārākās akcijas, kas sastopamas gandrīz katra fonda portfelī, ir General Motors, Crysler, General Electric, DuPont, Coca cola, RCA, Westinghouse u. c.

Fondu ieguldītāji netieši kļūst par visu šo uzņēmumu līdzīpašniekiem. Ja kādam fondam pieder 100 dažādu uzņēmumu akcijas un ieguldītājs iegulda fondā $100.—, tad faktiski šis ieguldītājs ir līdzīpašnieks 100 dažādos uzņēmumos, kaut arī viņa īpašnieka daļa katrā no tiem ir tikai $1.—. Bez šaubām, ka uzņēmumi, kuŗus fondi izmeklē, ir paši augstvērtīgākie, jo fondiem nav ne mazākā spekulācijas rakstura. Arī riska moments ir ļoti mazs, jo ja arī viena uzņēmuma akciju vērtība slīdētu, tad ir taču 999 citu, lai to izlīdzinātu.

Pēdējos pāris gados daudzi ASV latvieši ir kļuvuši fondu ieguldītāji. Galvenokārt te nopelni ir lielajai King Merritt and Co. brokeru organizācijai, kas apkalpo savus klientus daudzās valodās un pirms pāris gadiem savai organizācijai pievienoja arī latviešu nodaļu, kur dalībnieki visu informāciju un saraksti saņem latviešu valodā. King Merritt un Co mūs informē, ka nav ne mazāko iemeslu, kādēļ arī Kanadas latvieši nevarētu kļūt par ieguldījumu fondu dalībniekiem, jo naudas pārsūtīšanai no vienas kaimiņzemes uz otru vairs nepastāv absolūti nekādu šķēršļu. Kanadas latvieši var izvēlēties fondus, kur reprezentētas ne tikai lielo ASV uzņēmumu akcijas, bet arī fondus, kas speciālizējas Kanadas uzņēmumos, lai gan pēdējie vēl gluži nedod tik lielu ienākumu kā ASV rūpniecības giganti.

Ieguldīšana fondos ir gaužam vienkārša. Vienkāršs naudas sūtījums King Merritt un Co. ir vienīgais darbs, firma izkārto visu pārējo. Arī likvidēšana ir tikpat vienkārša. Lai dotu iespēju kapitālu uzkrāt palēnām, dažiem fondiem pastāv sevišķas mēnešu sistēmatiskas programmas, kur var piedalīties pat ar tikai $10.— mēnesī.

Ja kādam šī lieta interesētu vairāk, variet rakstīt King Merritt un Co., Inc., 203 Union Trust Building 740 - 15th St., N.W., Washington 5, D.C. Informāciju var saņemt arī latviešu valodā.

Fondu lielo nozīmi ASV saimnieciskā dzīvē atzīst arī ASV valdība. Nupat notikušajā gadskārtējā ieguldījumu fondu konferencē, prezidents Eizenhauers nāca ar šādu vēstījumu:

„Mūsu nācija var dūt pateicīga par prasmi, ar kādu ieguldījumu fondi ir veikuši savu tik svarīgo lomu mūsu saimniecībā. Palīdzot financēt ASV saimnieciskos uzņēmumus, tie tajā pašā laikā sadala nācijas rūpniecības peļņu miljoniem mazo ieguldītāju."

Šajos vārdos ir dziļa patiesība, jo ieguldījumu fondi ir lielas saimnieciskas revolūcijas veselīgi produkti.

Dzīve sākas ar 70..

Zemē, kur pašreiz dzīvojam, darba devēji muļķīgo sociālo likumu dēļ izvairās darbā pieņemt cilvēkus, kas ir pāri 45 gadiem. Vispārējā statistika tomēr liecina ko citu. Tā apgalvo, ka dzīve sākās ar 70 gadiem. Vislabāk lai runā piemēri. Starp 70 un 83 gadiem Vanderbilts papildināja savu bagātību par 100 milj. dolaru. Kants 74 gadu vecumā sarakstīja savus slavenākos darbus. Tintoretto 74. dzimšanas gadā uzgleznoja izcilo milzu gleznu Paradīze, 74 pēdu garumā un 30 pēdu augstumā. Verdi 74 g.v. uzrakstījis savu meistardarbu Otello. 80 gados Falstafs pasauli pārsteidza ar Ave Maria. Kato 80-os gados sāka studijas par Grieķiju. Goete pabeidza Faustu 80 g. v., bet Titans ar 98 gadiem gleznoja vēsturisko kauju pie Lepanto. Tāpēc jāsaka, nenomāksim paši sevi ar domu, ka viss neiet kā vajadzētu, jo viss vēl nav pagalam. Ko nepaveicam tagad, to paveiksim mājās atgriezušies, vecumdienās, jo trimdas sakarsētie prāti, droši vien, tad būs apskaidroti.

SAVIENOTĀS VALSTĪS

ČIKĀGA

Sakarā ar Kerstena akciju 22. oktobrī notika Čikāgas latviešu organizāciju sēde, piedaloties Čikāgas latviešu organizāciju apvienības priekšsēdim K. Dzirkalim, LKSA Dzintars, Jāņa draudzes, Baltijas tautu komitejas, sporta kopas, skautu - gaidu vadītāju kluba, studentu un jauniešu, latviešu kluba un literārās biedrības pārstāvjiem. Privāti piedalījās dziedone Lidija Venta. Komisijā, kas vadīs šo pasākumu, ievēlēja: H.Kreiceru, Ed. Avotiņu, A. Vanagu, Dr. A. Ružu un J. Rītiņu. Kā konsultanti piedalīsies advokāts Eglītis un Ozoliņš, bet tulki I. Točа un Galēns. Liecināt jau pieteicies Baižmanis, Zivtiņš un latviešu katoļu draudzes prāvests P. Bojārs, kas tikai 1947. gadā atstājis Latviju un zina drausmīgus faktus.

LKSA Dzintars sarīkojumā, kas notika 10. oktobrī, vērtīgākā daļa bija mag. chem. N. Bojāra referāts. „Atomfizikiem ir pazīstami procesi," teica ķīmiķis, „kur viela, gan tikai mikroskopiskos daudzumos simtprocentīgi pārvēršas brīvā enerģijā. Tādu procesu sekmīga pielietāšana radītu t. s. trešo uguni, kuŗas spēks atstātu ēnā līdz šim pazīstamus atomieročus."

Kāds latvietis no Čikāgas bija nosūtījis kancleram Adenaueram sekojošu apsveikumu:

„Ziņas, ka Jūs atkal esat ievēlēts par valsts kancleru, dziļi iepriecināja arī mani, no dzimtenes Latvijas padzītu dēlu. Es zinu, ka vācu tauta Jums uzticīgi sekos tautu saprašanās un sadarbības ceļā un kopā ar citām nācijām pie izdevības palīdzēs arī tiem, kuŗi šodien atrodas aiz dzelzs priekškara un nepazīst mieru. Lai Dievs Jums palīdz!"

Dr. H. L. Krekelers, Vācijas vēstnieks Vašingtonā, šim tautietim uz to atbildēja:

„Valsts kanclers Dr. Konrads Adenauera kungs ir lūdzis mani izteikt Jums patiesu un sirsnīgu pateicību par Jūsu draudzīgiem vēlējumiem, sakarā ar notikušām vēlēšanām Vācijas republikā."

Komitejas Igaunijas brīvībai locekļis prof. A. Perandi atzīst, ka katrā zemē politiķi vairāk rēķinās ar „vīru no ielas", nekā ar kādas organizācijas pārstāvi, jo pirmais atklāti deklarē savas domas un nostāju, kamēr pēdējais bieži ir paslēpies diplomātijas maskā. Būtu labi, ja mēs biežāk rakstītu tādām personām, kuŗas var ietekmēt mūsu likteņa izlemšanu.

ROČESTRAS CHRONIKA

Latvijas valsts proklamēšanas atceres svinības notiks 14. novembrī Labor Lyceum zālē. Programmā svētku runas, apsveikumi, kora koncerts, deklamāciajs un tautisko deju grupas priekšnesumi. Svinībās aicināti igauņu un lietuvju pārstāvji. Aktā ieradīsies arī Ročestras pilsētasgalva Samuels B. Dicker's. Tuvāki norādījumi sekos.

Ziedojumu vākšanas akciju par labu Vācijā un Austrijā esošiem tautiešiem uzņēmusies Daugavas Vanagu apvienība. Tās biedri ar ziedojumu sarakstiem apmeklēs visus tautiešus, lūdzot ziedot tiem, kam svešumā klājas grūtāi. Ziedojumu vākšanu uzsāks novembŗa sākumā. Bez agrāk paredzētā sarīkojumu skaita Daugavas Vanagu apvienība rīko Jaungada sagaidīšanu visiem Ročestras latviešiem. Paredzēta laimes lelles loterija, dejas un rotaļas. Atlikums par labu tautiešiem Vācijā un Austrijā.

Līdzšinējais DV apvienības sekrtārs H. Aizstrauts, darba apstākļu dēļ, atlūdzies no amata un viņa vietā ievēlēts J. Vinters (11½ Stebbins St).

Latviešu bērnu sestdienas skolas vecāku padomes valdē ievēlēti A. Grabežs (valdes priekšsēdis) F. Ritenis, Z. Ojukalns un E. Pilskalns. Kandidātos O. Liepiņš. Noteica skolotājiem atlīdzību par pasniegtām stundām, kā arī nolēma noteiktu maksu bērnu vecākiem. Par lietotām telpām atlīdzību maksās draudzes valde. Telpu sagādes jautājumā bija radušās grūtības, bet pagaidām tas atrisinātas un sestdienas skola mācības uzsāka 24. oktobrī 333 Driving Park. Ir cerības dabūt telpas pie amerikāņu YMCAs, kas arī skolēniem būtu parocīgākas.

Ročestras latviešu jaunatnes kopa par savu vadītāju ievēlējusi Maigu Jaunbelzeju, bet valdē — J. Dzeni, B. Arajumu, I. Serdanu, D. Zviedri un P. Puķjāni. Kopa par nozares vadītājiem — iniciātoriem izraudzījusi: literātūras — Sarmu, tautisko deju un dziesmu — Puķjāni, drāmatiskā — M. Jaunbelzēju, sporta — Riteni. Tuvākā nākotnē paredzēta lugas iestudēšana, bet uz Ziemassvētkiem kāda jaunākās paaudzes rakstnieka viesošanās. Sevišķi jāapsveic pulciņa nodomi par teāŗa izrāžu sagatavošanu.

Mākslinieču Ingridas un Karinas Gutbergu klavieru koncerts izvērtās par spožu mākslas demonstrāciju ne tikai latviešiem, bet arī amerikāņiem. Abu māksliniečū sniegums guvis ļoti atzinīgu novērtējumu vietējos amerikāņu un vācu laikrakstos. Jāvēlas, lai latviešu mākslinieciem paškirtos ceļš koncertiem vietējā Eastman teātrī, kuŗā uzstājās tikai pirmklasīgi spēki.

GRAND RAPIDOS

Pirms neilga laika pēkšņi ar sirdstrieku miris Grand Rapidu un apkārtnes draudzes loceklis Jānis Gargurns, kuŗš strādāja pilsētas tuvākā apkaimē kādā lauksaimniecībā. Pēc viņa sēro sieva un meita. Nelaiķi apbedīja Wood Lawn kapos. Garīgo ceremoniju vadīja prāv. J. Ozols.

Darbu atsākusi Grand Rapidu latviešu skola un tā turpmāk darbosies Junior College telpās Ranson un Lyon ielu stūrī. Bērnu vecāki aicināti sekmēt skolas un audzināšanas darbu. Jauni audzēkņi vēl var pieteikties. Skolu vada V. Lībants.

STOKHOLMAS PERSPEKTĪVES

Zviedrijā lielu darbu veic Nacionālais Fonds

SPECIĀLRAKSTS LATVIJAI AMERIKĀ

VALDEMĀRS TONE ZVIEDRIJĀ

Latviešu Nacionālā Fonda rīkotās mākslinieka Valdemāra Tones gleznu izstādes Stokholmā un Gēteborgā pārspējušas cerētos panākumus. Sevišķi tas sakāms par materiālo pusi. Pārdoti 17 darbi, un to ieguvēji, izņemot 1, visi ir latvieši.

Mazāk vērības Tones gleznieciībai, diemžēl, veltīja plašās zviedru mākslas cienītāju aprindas, sevišķi galvaspilsētā, kuŗām šīs izstādes visvairāk bija domātas. Iemesls tam būs meklējams zviedru preses mākslas kritiķu rezervētajā pieejā visa veida importētai mākslai. Tāpat jāievēro, ka bija atvalinājumu mēnesis un zviedru mākslas pasaulē stingri ievēro tradicijas, šajā gadījumā — sezonas laiku.

Taču rindās, kuŗas parādījās zviedru laikrakstos, Tones vārds minēts ar respektu un izpratni, kuŗai nenoliedzami ir vairāk kā lokāla nokrāsa.

Pateicoties šiem panākumiem, Valdemārs Tone pāris gaduss varēs nodoties tikai gleznieciībai.

Šinīs dienās Stokholmā M. Goppera apgādā iznāk arī V. Tones gleznu mape. Izdevējs cer, ka mape latviešiem būs pieejama visos kontinentos jau pirms 18. novembŗa. Nacionālais Fonds Stokholmā, turot par savu šīgada mērķi latviešu nacionālās kultūras propagandas darbu, ar saviem pārstāvjiem visā pasaulē atbalstīs Valdemāra Tones gleznu mapes izplatīšanu.

ZVIEDRU KOMŪNISTI UZBRŪK NACIONĀLAJAM FONDAM

Pēdējā laikā zviedru komūnistiskās partijas laikraksts Stokholmā Jaunā Diena (Ny Dag) savos rakstos vērsis smagus uzbrukumus pret Latviešu Nacionālo Fondu Skandinavijā, apvainojot to par „fašistu spiegu un propagandas centrāli". Uzbrukumi sākās jau vairāk kā pirms gada, kad Anna Sakse smagi izgāzās kādā komūnistu rīkotā mītiņā Stokholmā. Jauno Dienu sakaitināja arī kāds Nacionālā Fonda izdevums, kas informācijas nolūkos tika piesūtīts 250 zviedru laikrakstiem. Beidzot, pirms neilga laika, komūnistiem „sirds asiņoja" par amerikāņu senātora Kerstena apmeklējumu Stokholmā.

Komūnistu laikraksts savus uzbrukumus galvenokārt koncentrējis pret trim Nacionālā Fonda darbiniekiem: Andreju Eglīti, Dr. V. Ginteru un doc. J. Rutki, bet smagus apvainojumus saņēmis arī baltiešu draugs, zviedrs prof. Birgers Nērmans. Šai sakarā laikraksts pārmet, ka zviedru organizācijas atbalstot „fašistisko Nacionālo Fondu un tā izdevumus."

Ir jau zināms, ka moderna un progresīva laikraksta darbībā, tā uzdevumi un interese dažbrīd sniedzas tālu ārpus tīri informācijas darba, gan atbalstot saimnieciskus un sociālus, gan kultūrālus pasākumus, bet ka redakcijas puiši nodarbojas ar skatulogu rūšu šišanu, no kā Nacionālais Fonds jau pāris reizes cietis, tas gan vēl neviena laikraksta vēsturē nav rakstīts. Logi tomēr ir apdrošināti, un kārtības iestādes raugās, lai apdrošināšanas sabiedrībai nenāktos pārāk bieži maksāt. Ja arī to Jaunā Diena sauc par „zviedru izstāžu atbalstu Nacionālajam Fondam", ir cita lieta.

Laikraksts piekopj arī „gangsteržurnālistiku". Uzdodamies par preses biroju un laikrakstu līdzstrādniekiem un fotografiem, komūnisti mēģinājuši ar „intervijām" piekļūt A. Eglītim un Dr. Ginteram, lai tādējādi izspiegotu Nacionālā Fonda darbību.

KĀDA BALTIJAS VĀCIEŠA „ATKLĀJUMI"

Ņujorkā iznākošā vācu laikrakstā „Staats—Zeitung und Herold" kāds mūsu bij. pilsonis, kas tagad dzīvo Amerikā, ievietojis pačalojumu par dzīvi Baltijā pirms komūnistu iebrukuma. Šinī rakstā mēs atkal sastopamies ar tām pašām domām, kādas jo skaļi tika paustas Hitlera okupācijas laikā Latvijā. Vācieši varot būt lepni uz saviem sasniegumiem Baltijā, ko tie veikuši 700 gados. Kaut arī viņiem esot bijis jāpieņem sveša pavalstniecība, tie savā sirdī esot palikuši vienmēr vācieši. 1919. g Baltijas vāciešu brīvprātīgie un vācu brīvkorpuss bijuši tie, kas sakāvuši boļševikus. Izlasot šo rakstu, lasītājs nemaz nedabū zināt, ka arī Latvijas un Igaunijas armijas bija cīnījušās pret komūnistiem.

SENĀTORS KERSTENS STOKHOLMĀ

Senātora Kerstena apmeklējums Stokholmā bija viens no ievērojamākajiem Nacionālā Fonda darbības laikā. Nekad līdz šim Nacionālam Fondam vēl nebija bijusi iespēja tik koncentrētā veidā reprezentēt savu informācijas darbu, kas ir nesamaksājams gandarījums līdzšinējai Nacionālā Fonda darbībai.

Kā vienīgo Stokholmas latviešu organizāciju pārstāvi senātors Kerstens pieņēma Nacionālā Fonda valdes priekšsēdi Andreju Eglīti, iztaujādams to par Nacionālā Fonda darbību un uzdevumiem, kuŗi pēc sen. Kerstena atzinuma, izdevuma apdares un kvalitātes ziņā stāv pirmā vietā līdzīgu publikāciju vidū. Sevišķu Kerstena atzinību iemantoja Modra Gulbja grāmata par boļševiku briesmu darbiem Latvijā, tāpat izdevums — Latvija aiz dzelzs priekškara. Kerstens ilgi pētīja uzņēmumu ar degošo Pētera baznīcas torni un lūdza to viņam izgatavot. Sevišķi tika atzīmēti Aizvesto saraksti, kas ietelp Kerstena liecību virknē.

Kerstens nopratināja arī vienu no pēdējiem pārbēdzējiem, liepājnieku kapteini Kairi. Viņa stāsts par deportācijām Latvijā 1949. g. atstāja uz sen. Kerstenu dziļu iespaidu, tāpat pēdējā Kaira atbilde uz senātora jautājumu: „Kādēļ jūs bēgāt?" — „No visiem maniem ģimenes piederīgajiem, radiem un tuviniekiem, es biju palicis viens."

Beigās senātors Kerstens izteica atzinību par Latviešu Nacionālā Fonda Skandinavijā paveikto darbu un bija dziļi sajūsmināts, ka tas veikts ar mazās saujiņas Zviedrijas latviešu saziedotiem līdzekļiem.

Savu liecību nodeva arī bij. dep. J. Breikšs, par boļševiku gada vēlēšanām sagatavoto t. s. „otro sarakstu" (Ķeniņš, Breikšs u. c.). Turpretim sociāldemokratu biļetēnā Brūno Kalniņš savā laikā rakstīja, ka tāda saraksta 1940. gadā nemaz nav bijis...

Jāatzīmē, ka Br. Kalniņam savu liecību par Latvijas armijas iznīcināšanu neizdevās nodot. Pēc visa spriežot, sen. Kerstens neatrada Br. Kalniņa liecību par svarīgu. Šeit jāpiezīmē, ka jau minētajā biļetenā Br. K. ziņoja, ka senātors Kerstens brauc uz Stokholmu viņa aicināts. (!)

ROKAS GRĀMATA PAR LATVIJU

1954. gadā Nacionālā Fonda izdevniecībā un doc. Rutka, doc. H. Biezā, mag. oec. Landsmaņa un sūtniecības lietveža V. Kreicberga redakcijā iznāks rokas grāmata par Latviju angļu valodā, kas būs lielākais no līdz šim izdotiem kapitāldarbiem. 4400 lappušu biezajā sējumā būs sakopota liela daļa vēl līdz šim nepublicētu materiālu. Tiks apskatīts arī boļševiku valdīšanas laiks Latvijā. Izdevums būs piemērots iekļaušanai tīri zinātniskas literātūras nozarē.

Rokas grāmata par Latviju būs savā ziņā arī „contraedition" pirms neilga laika Rīgā izdotām „Soviet Latvia", kas ļoti grezna ietērpā, piesūtīta turpat visas pasaules bibliotēkām. Tas ir pilnīgs melu krājums par latviešu saimnieciskās un kultūrālās dzīves norisi boļševiku laikā. Šis Nacionālā Fonda izdevums tiks piesūtīts kā pretstats visām pasaules zinātniskām bibliotēkām.

Runājot par boļševiku izdevumiem Rīgā, jāatzīmē arī sarkanos audekla vākos izdotais Pumpura Lāčplēsis. Grāmata iespiesta uz čechu rokas lējuma papīra, bet — ar pilnīgi sagrozītu tekstu.

V. Vilemsons

CEĻA VĀRDI

Nelaimīgajiem — liekas, ka laime un nāve sazvērējušās, lai viņu aizmirstu.

Grecians

Lai pārciestu to, kas satriec citus, mēs vienmēr esam stipri diezgan.

La Rochefoucauld

Jaunība, kuŗai visu mēdz piedot, nepiedod sev neko; vecajiem, kuŗi sev visu labprāt piedod, citi nepiedod neko.

B. Šovs

Nevienas sāpes nav dziļākas, kā moku brīdī atcerēties pagātnes laimi.

Dante

TRIMDAS

SAULAINĀS UN ĒNAS PUSES

GAŖĀM MEITENEI

Ka domas pārstrāvo arī pāri plašiem ūdens klajumiem, pierāda tautiešu nostāja Zviedrijā kādā jautājumā, ko pēdējā laikā, it bieži cilājuši mūsējie Kanadā un ASV. Latvju Vārds raksta: „Pat tik traģiskā laikmetā, kādu tagad pārdzīvo mūsu tauta, ar sociāldemokratiem, mazākais ar viņu pašreizējo vadību, pilsonībai nevar būt pa ceļam — pat līdz Meitenei nē!" Attiecinot nu uz sociķu pašreizējo vadītāju Brunīti viņa biedra Veckalna kādreizējo sulīgo starpsaucienu Saeimā, būtu jāsaka: „Brunīt, nesaldē nagus, laidies dibenā!"

Brunītis tomēr gudri piesējis sev spēcīgus korķa pludiņus — mūsu pilsoniskās partijas Zviedrijā, noslēdzot ar zemsaviešiem, liberāļiem un latgaļiem „politisku pamieru," pēdējiem tādējādi palīdzot viņam noturēties nevien virs ūdens, bet arī izrakstot garantijās vekseļus, ka viņu ar visu heveri labās dienās paņems līdzi nevien līdz Meitenei, bet pat līdz Valdības namam Rīgā. Rokai roku mazgājot, bieži vien abas paliek — netīras. Mīkstčaulainām pilsoniskām partijām ceļš no Meitenes līdz jaunās Latvijas Saeimai tā var izrādīties visai asiem ērkšķiem klāts!

NEDRUKĀ VIZĪTKARTES

Dienvidkorejas prezidents Singmans Rī, lai sameklētu piemērotus darbiniekus vēl arvienu brīvajām valsts darbinieku vietām, izlicis Seulā pie Kapitola ēkas lielu zilu kasti ar uzrakstu: „Pilsoņu ieteikumi par piemērotām personām svarīgiem valsts amatiem."

Tas ārēji atgādina neseno Latvijas Atbrīvošanas Komitejas Eiropas Centra pēdējo sesiju Vācijā, kur administrātīvā daļa ziņoja, ka jau otro gadu apzina atjaunotās Latvijas nākotnes darbam darbiniekus izglītības, policijas, pašvaldības un tieslietu resoriem, lai valsts darbinieku kadri būtu jau gatavi, tiklīdz trimdinieki ar savu smago bagāžu un bieziem mukiem varēs doties uz siltajām vietiņām, ko tiem ar asiņu upuriem būs izcīnījuši partizāni un karavīri.

Kadri pilni vēl arvien nav sakomplektēti, jo, atskaitot politisko partiju krustdēlus, nopietnākie „vecās Latvijas" darbinieki stulbi atturas atsaukties sapņotāju aicinājumiem drukāt jau sev vizītkartes svarīgiem valsts amatiem, kamēr pati tauta un valsts smok sarkano jūgā.

Kursiķis

KĀ ES KĻUVU KOMŪNISMA NODEVĒJS

1947. gadā uz Rietumberlīni pārbēga Padomju militārās pārvaldes majors Grigorijs Klimovs. Šodien viņš ir Minchenē amerikāņu aizsardzībā, rediģē pretkomūnisma propagandas izdevumus, ko izplata Austrumvācijā. Dzimis 1917. g. revolūcijas laikā, majors Klimovs bija īsts „Staļina paaudzes" nerimtīgs cīnītājs. Kas viņu pamudināja meklēt brīvību Rietumos? Par to šajā rakstā stāsta majors Klimovs, atklājot padomju režīma nežēlību, viltu un izviršanu.

IV

Savu iekšējo tukšumu aizpildu ar parastām čekas virsnieku izpriecām — morfiju un kokainu. Tu neticēsi, bet triju gadu darbs aktīvajās MVD operācijās ir pietiekami ilgs laiks, lai ruinētu cilvēka nervu sistēmu. Tu esi inženieris, ap tevi smird fabrikas smaka, bet man visapkārt iztvaiko asinis...“

Man bija Andreja patiesi žēl. Viņš bija nolādēts. „Bet arī tu taču esi inženieris,“ ieminējos es, „Ej atpakaļ savā arodā!“ „Tas ir neiespējami. Kurš iekļāvies čekas dienestā, tas vairs projām netiek. Bez tam ikvienam, kuŗam reiz bijusi vara pār cilvēkiem, grūti uzsākt, ķert tauriņus vai audzēt puķītes. Pie varas pieradinās un tad grūti dzīvot bez tās...“

1946. g. Berlīnē reparāciju lietās ieradās Kuģniecības ministrijas pārstāvji plkv. Bjekovs ar kapt. Feodorovu, kuŗus pavadīju braucienā pa padomju okupācijas joslu. Apskatot vācu rūpnīcas, es ar interesi vēroju, kā viņi salīdzināja klusībā apstākļus Padomju rūpniecībā ar šejienes. Kādā mazā Tīringas pilsētiņā, kur uz mežaino kalnāju fona jauki izcēlās košās vācu mazmājiņas, viņiem bija grūti iestāstīt, ka tā ir strādnieku ģimeņu mājiņu kolonija. „Šajā zemē jau strādnieks dzīvo kā kādā kūrvietā,“ nesavaldīgi noteica kapt. Feodorovs. Kādā lielākā fabrikā kapteini ietekmēja sēdekļi, kas, popētām atzveltnēm un maināmu augstumu, bija iekārtoti strādniecēm pie viņu darba galdiem. „Strādniekiem tas ir nevajadzīgs lukss,“ noteica kapteinis, „un vai jūs, biedri, ievērojāt, ka fabrikas pārvaldē bija gluži tādi paši sēdekļi kā te: direktoriem un strādniekiem vienādi sēdekļi!“

Rietumiem grūti iedomāties, kas īsti pārsteidz padomju pilsoņus, īpaši inženieŗus, kad viņi pirmoreiz apmeklē Vācijas fabrikas. Ne Rietumu technika, ne modernās, nepazīstamās mašīnas, bet gan stāvoklis, kādu individs te ieguvis sabiedrībā. Cilvēks Rietumu brīvajā attīstības sistēmā bauda nesalīdzināmi lielākas brīvības un tiesības nekā padomju strādnieku paradīzē.

Dažās dienās mēs izbraucām krustām šķērsām Tīringu un Saksiju, nododot reparāciju pasūtījumus. Tieši šajā ceļojumā es pirmoreiz nopratu, ka šis viens vienīgs gads, ko pavadīju ārpus Pad. Savienības, dziļi ietekmējis manus dzīves uzskatus, paplašinājis manu gara apvārsni.

Kādu dienu, kārtojot dienesta lietas Potsdamā, apmeklēju savu draugu Andreju, aicinot viņu uz Berlīni. Andrejs tomēr vēlējās palikt savā birojā.

„Parunāsim labāk par mūsu jaunību,“ lūdzās viņš. „Es to pavadīju komjaunatnē. Nu es esmu valsts drošības dienesta majors, bet — tici vai ne — es ienīstu komūnistisko sistēmu vairāk nekā visi mani apcietinātie padomju kaitnieki kopā. Kā ar tevi? Vai tu vēl vienmēr esi pārliecināts padomietis?“

„Es cenšos būt labs komūnists,“ es apdomīgi atbildēju, kaut arī jutu, ka tas skanēja visai neīsti un varižējiski. Andrejs cieši uzlūkoja mani, padomāja brītiņu un auksti noteica: „Ja tu patiesi vēlies iemīļot padomju režīmu, es tev labprāt tūdaļ palīdzēšu visai uzskatāmi izveidot sevi par labu komūnistu.“

Viņš pašķirstīja pāris dokumentus un nodeva dažus rīkojumus pa tālruni. „Pirmais cēliens,“ ironiski noteica Andrejs un ieslēdza diktafonu. Istabas klusumā ieskanēja divas balsis: jaukā vācu valodā runāja kāda sieviete un tai atbildēja kāds vīrietis ar manāmu krievisku akcentu.

„Es vēlētos jums jautāt, leitnanta kungs, kādā stāvoklī ir mana vīra lieta?“ — „Viņa liktenis atkarīgs vienīgi no jūsu pakalpojumiem mums!“ — „Bet, leitnanta kungs, jūs jau veselu gadu solat man, ja es pildīšu jūsu noteikumus, mans vīrs tikšot atsvabināts...“ — „Materiāli, kuŗus man nodevāt, bija mazsvarīgi. Jūs nedrīkstiet nolaisties! Tā padarīsit tikai grūtāku sava vīra stāvokli.“ Sieviete sāka raudāt. Andrejs izslēdza diktafonu un iedeva kāda čekas tribunāla sprieduma norakstu, kur kāds vācietis notiesāts uz 25 g. spaidu darbos.

BARONESE — ČEKAS SPIEDZE

„Tas ir šis sievietes vīrs,“ paskaidroja man Andrejs, „kopš 1928. g. viņš bija komūnists, 8 gadus pavadīja naci KZ nometnē. Pēc Vācijas okupēšanas viņš atstāja partiju un sekas tu redzēji pats. Viņa sieva ir tulks britu militārā pārvaldē. Briti uzticas viņai, jo viņas vīru vajāja Hitlers. Kopš mēs notiesājām viņas vīru, briti uzticās viņai vēl vairāk. Viņa mums ir ļoti vērtīga aģente.“

Andrejs pacilāja kādu citu akti: „Šī te baroneses NN akts. Kopš 1923. g. viņai pieder kāds precību birojs un prieka nams. Kopš 1935. g. viņa bija Gestapo aģente, bet ar 1945. g. jūliju strādā mūsu labā. Divi viņas dēli ir kaŗa gūstekņi Pad. Savienībā.“ Andrejs pasniedza man pāri galdam pabiezu akti, kuŗā bija sirmas, bet labi izskatīgas dāmas fotografija un vairāku jaunu meiteņu bildes. Katrai fotografijai bija pievienota papīra lapa ar personas datiem un atzīme: Līgavainis bijis SS vīrs. Kopš 1944. g. padomju rokās. 1943. g. sifilis.“

Nākošajā attēlā bija meitene ar stirnas acīm. Izziņa vēstīja: „Tēvs nacists. Internēts 1944. g. Pad. Savienībā. Ārlaulības bērns.“

„Baronese NN tagad darbojās amerikāņu joslā,“ teica Andrejs, un paņēmis meitenes ar stirnas acīm bildi, paskatījās tanī atzīmēto koda numuru un pēc tā sameklēja kādu akti ar tādu pašu numuru, ko pasniedza man. Tur bija šīs jaunavas regulāri ziņojumi čekai — MVD, amerikāņu kaŗavīru fotografijas, mīlestības vēstules, ziņas par kaŗavīru dienesta vienībām, politisko noskaņojumu un viņu dzimtenes adresēm.

AUKSTĀ KAŖA SĀKUMS

„Kāda velna pēc šīs Amerikas adreses?“ es brīnījos.

„Ja mums rastos vajadzība, mēs zinātu, kur attiecīgo personu sameklēt.“ Visvairāk aktī bija foto. Sākumā daži amatieruzņēmumi, vēlāk jau ar automātisku mikrofilmas kameru uzņemti parnografiski skati, kuŗos bija labi saskatāms kāds amerikāņu leitnants.

„Šis jaunais cilvēks,“ Andrejs ņirdza, „šobrīd arī strādā mūsu labā. Amerikā viņam bija līgava. Kad viņam devām izvēli, vai nu strādāt mmus, vai piedzīvot savās mājās skandalu, kas skartu viņu, viņa cienījamo ģimeni, viņš izvēlējās sadarboties ar mums. Tagad viņš kārtīgi piesūta mums vērtīgus ziņojumus... Redzi, kādas sekmes mēs gūstam vienīgi ar baroneses meitenēm. Mums ir līdzīgi iestādījumi visās četrās okupācijas joslās. Gandrīz ikvienai no tām sievietēm, kuŗas strādā mūsu labā, kāds tuvs cilvēks atrodas Padomijā. Tā mūsu sistēma ir vislētākā pasaulē...“

1948. g. rudens iezīmēja aukstā kaŗa sākumu. Amerikāņi pēc 15 mēnešu brāļošanās palika aizdomīgi iepretim krieviem un pieņēma stingrāku nostāju, kas savukārt izsauca skrūves piegriešanu arī no padomju puses. Mums uz visstingrāko noliedza apmeklēt rietumsektorus. Sākās histēriskas modrības propaganda un atkal ikvienam ik 3 mēnešus bija jāizpilda sīkas aptaujas lapas. Patiesībā tas jau nebija nekas jauns, bet pēc samērā brīvās dzīves okupētā Vācijā, pēkšņā atgriešanās pie vecā dzīves stila mūs nepatīkami ietekmēja.

Kaut karš bija sen beidzies, apstākļi dzimtenē nebija uzlabojušies. Mana vecmāmuļa man rakstīja vēstules parafina dakts gaismā, jo elektrība viņiem bija tikai 2 stundas dienā: „... Tavai mātei darbs fabrikā sākas ik rītu pl. 7.

(Turpinājums sekos)

Edmunds Zirnītis

PĒDĒJĀ ŽĒLASTĪBA

Uz dienvidiem sen puļni aiztraukuši bariem,
Sen mežā zosis — rindās, dzērves — kāšos slaidos;
Skumst, lapas nometuši, koki kailiem zariem.
Kāds smagu sāpju žēlums vēso vēju vaidos!

Nav glāstu siltuma vairs bālās saules stariem,
Un neatsilst man sirds tās skumīgajos smaidos;
Šķiet — visi gaisi pilni aizgājušo gariem,
Iet klusos miera ceļus smagiem soļiem baidos.

Dievs, tavu žēlastību pēdējo tik vēlos —
Kluss, domīgs klausīties vēl vēju auros žēlos
Un, sevi mierinādams, rudens ziedus cēlos.

Kas, salnas kosti, vīst, ar pazemību vērot,
Par visu aizgājušo smeldzīgs skumji sērot,
Un visu nīcīgo ar bezgalīgo mērot.

Aiz DZELZS aizkara

BRĪVDABAS MŪZEJS

Mūsu plaši pazīstamā Brīvdabas mūzeja pašreizējais nosaukums ir LPSR Tautas sadzīves mūzejs. Jebšu mainīts nosaukums, mūzeja iekārta maz mainījusies un okupanti ar to nav apmierināti. Literaturnaja Gazeta 26. septmebrī paziņo, ka „mūzejs jāpārveido radikāli.“ Attiecīgajā rakstā konstatēts, ka „neviens eksponāts nestāsta par Pad. Latvijas dzīvi.“ Gluži pareizs šis konstatējums tomēr nav, jo pāris rindiņas tālāk šajā rakstā lasāms, ka kādā vecā krogus ēkā pie sienas salīmētas sadzeltējušas fotografijas, kuŗās redzami traktori un traktoristi. Visvairāk šis laikraksts tomēr uztraucas par Vidzemes zemnieka viensētu, kas aizvien vēl atrodoties mūzeja centrā. Tāpat okupantiem nepatīk, ka Latgales novietnē vecajās mājās redzāmas svētbildes.

LATVIJAS RAŽOJUMI KRIEVIJĀ

Nesen Rīgas radiofonā runāja būvmateriālu rūpniecības min. Augškāps, piezīmējot, ka „pēdējos gados gatavojam jaunus būvmateriālus, ko izlieto arī brālīgo republiku jaunceltnēm.“ — 9. okt., Rīgas radiofons lielījās, ka „Rīgas elektroarmatūru rūpnīcas produkcijas labi pazīstama Ļeningradas, Maskavas, Novosibirskas, Chabarovskas un daudzu citu pilsētu darba ļaudīm.“ Izrādās, ka šī fabrika ražo elektriskās lampas un skaļruņus. Kādā Daugavpils rūpnīca transportē uz Maskavu motociklu ķēdes. Maskaviešiem šīs ķēdes ir patikušas, un drīz vien tās bijis jāsūta arī uz Sverdlovsku un Gorkiju.

CIK NOPELNA LOPKOPE KOLCHOZĀ?

Liepājas raj. kolchoza Kopdarbs lopkope — slaucēja Zīverte radiofonā stāstīja, ka pagājušā gadā viņa nostrādājusi 1000 izstrādes dienu, t. i. strādājusi dubultīgi. Par šo savu darbu viņa saņēmusi 1800 kg. labības un 2000 rbl. naudā. Tas nozīmē, ka Zīverte katrā izstrādes dienā nopelnījusi 1.8 kg labības un 2 rubļi naudā. Labība ir kaut kas, bet ko gan Zīverte var nopirkt par saviem 2000 rubļiem?

KOLCHOZNIEKI NEGRIB MĀCĪTIES

Rīgas radiofons lauksaimniecības darbinieku raidījumā 4. okt. atzīmēja, ka „pagājušā gadā lielākajā daļā rajonu kolchoznieku agrozootechniskās apmācības noritējušas neapmierinoši.“ Tika minēts, ka Apes, Alūksnes, Liepājas, Dagdas, Zilupes, Viļānu, Krustpils, Daugavpils, Alojas un Ērgļu rajonos šis darbs bijis pavisam neapmierinošs. Sakarā ar ministru padomes lēmumu kolchozniekiem jāmācās padomju agro-zootechnika divi reizes nedēļā.

DRĀMAS TEĀTRIS

6. oktobra vakarā pirmoreiz izrādīja Blaumaņa Ļaunais gars jaunā pārstrādājumā. Iestudēšanu vadījis A. Briedītis, skatuves ietērpu devis Slavietis, dejas iestudējusi Irēne Strode. Galvenie tēlotāji: Klētnieks, Lejaskalne un Šmitchene.

JAUNAS GRĀMATAS

Valsts izdevniecība izdevusi 3000 eks. Černiševska rakstu izlases 3. sējumu, tulkotu latviski. — No jauna izdota G. Merķeļa grāmata Latvieši, kuŗai ievadu rakstījis Niedra. Lai nu kā — šī grāmata būs stiprinājums mūsējiem. — Šī pati izdevniecība laidusi klajā literāti-mākslinieciskū almanachu, kuŗa nosaukums ir Padomju Latvija. Iznācis jau minētā izdevuma 4. numurs. Pirmo numuru vienā eksemplārā reiz saņēma arī repatriācijas stābi Vācijā. Piedalījušies šādi autori: J. Sudrabkalns, Kempe, Alatirčeva, Boriss Burlaks, Vera Spiridonova, Larisa Romanenko un Immermanis.

SARAKSTĀS AR VĀCIJU

7. oktobrī Rīgas radiofonā ziņoja, ka Rīgas pils. 3. vidusskolas audzēknes sarakstās ar skolniekiem Austrumvācijā, piezīmējot, ka Austrumvācijas jaunieši interesējoties par krievu valodu. Rīgas skolnieces sūta uz Vāciju padomju autoru grāmatas, komjauniešu nozīmes, podamju komponistu dziesmas; no Vācijas pienāk „praktikākas“ lietas — lakatiņi, pionieŗu kaklauti.

CELS JAUNAS PIRTIS

Nesen mūsu uzmanību saistīja ziņa, ka sakarā ar epidēmiju apkaŗošanu staciju apbalvoti medicīnas darbinieki. Varbūt tam sakars ar vienu otru krievzemes slimību, kas sākusi izplatīties arī okupētajā Latvijā. Dzelzceļu sanitāro darbinieku uzdevums tad nu būtu šīs slimības apkarot. Nupat minēto varam saistīt ar kādu citu ziņu — jaunu piršu celšanu. Šogad uzceltas pirtis: Balvos, Ilūkstē, Neretā, Saulkrastos un citās vietās, kopā 11 rajonu centros. Pašlaik jaunas pirtis ceļ 14 rajonu centros. Nākamgad cels pirtis Elejā, Preiļos, Strenčos un Zilupē. Tātad nule minēto rajonu centri pašlaik iztiek bez pirtīm.

LIDOJOŠO ŠĶĪVJU NOSLĒPUMS

Kādēļ ASV klusē par ciemiņiem gaisa izplatījumā no citas pasaules? Skats slepenās aktīs

„1952. g. 29. martā, pl. 11,20 20 jūdzes Z no Misavas, Japānā, kāds ASV kaŗa lidotājs, kuŗš lidoja ar T-6 8000 pēdu augstumā, atklāja debesu telpā kādu svešu lidķermeni. Apmācībās vēl piedalījās divas F-84 lidmašīnas. Savādais, mazais, spīdīgais, diskveidīgais lidķermenis vispirms pielidoja cieši blakus T-6, reflekšējot saules starus, tad ar milzīgu ātrumu tuvojās F-84. Šķita, ka tas iedrāzīsies lidmašīnas ķermenī, bet tad disks vienā mirklī pieskaņoja savu ātrumu kaŗa lidmašīnai. Aplidojot lidmašīnu spārnu, tas palidoja tai pa priekšu, tad, paaugstinot ātrumu, izzuda skatam, uzkāpjot stāvus debesu dzīlēs.“ Gaisa spēku vadības atzīme uz šī slepenā ziņojuma: „Notikums neatrisināts.“

„1952. g. 14. jūlijā, DC-4 tipa lidmašīna, 2 pilotu vadībā, 8000 pēdu augstumā tuvojās Norfolkai, Virdžinijā, kad debesu telpā parādījās 6 nepazīstami, diskveidīgi lidķermeņi. Vēlāk šai noslēpumainai formācijai pievienojās vēl divi. Viņu ātrums pārsniedz 1000 jūdzes stundā. Viņu diametrs varēja būt ap 100 pēdu. Formā apļveidīgi, virsma izstaroja dzintarsarkanu gaismu. Sākumā viņa tuvojās DC-4, tad mainīja virzienu. Kvēlošā gaisma izzuda. Tad pēkšņi viņi parādījās atkal, spoži kvēlojot, un sāka pacelties 270 gr. leņķī, līdz izzuda skatam.“ Gaisa spēku vadības atzīme uz ziņojuma: „Notikums neatrisināts.“

„1952. g. 24. augustā, starp pl. 10 un 11, ASV gaisa spēku plkv. X, lidojot ar džetu, novēroja apm. 2 jūdžu attālumā, Hermanas un El Paso apkaimē, divus lidķermeņus. Tie bija apaļi, sidrabaini un ap 6 pēdu diametrā. Pēc 3 min. lidķermeņi pazuda skatam, bet pēc 7 min. parādījās atkal. Tad viens no tiem pacēlās stāvus gaisā ap 2000 pēdas, otrs tam cieši sekoja.“ Gaisa spēku vadība pārbaudīja, ka minētā laikā neviena cita lidmašīna gaisā nav bijusi. Atzīme uz ziņojuma: „Notikums neatrisināts.“

Pēc tam, kad jau vairākus gadus ASV sabiedrību satrauc aculiecinieku nostāsti par lidojošiem šķīvjiem, kas nāk no nezināmas starpplanētas, ASV gaisa spēku vadība Daitonā, Ohaio, noorganizēja īpašu gaisa technisko izlūkošanas centru — ATIC, kuŗa ekspertu darbības rezultātā tika izdots oficiāls paskaidrojums: „Mūsu debesīs nenotiek nekas neparedzēts vai mistisks“.

Arī Kanadas valdība nozīmēja lietpratējus lidojošo šķīvju jautājuma izmeklēšanai un atzina, ka „paredzamā nākotnē mums nav pamata bažīties par invāziju no kādas citas planētas.“

Taču par spīti visiem oficiāliem un neoficiāliem pūliņiem noliegt lidojošo šķīvju esamību, jautājums joprojām fascinē sabiedrību. Atv. gaisa spēku majors Donalds Kiho (Keyhoe), kuŗš jau agrāk publicējis grāmatu par lidšķīvjiem, tagad strādā pie jauna izdevuma, un apgalvo, ka ASV gaisa spēku vadība noslēpjot sabiedrībai patiesību. Lidojošie šķīvji eksistē, un tie nāk no kādas citas planētas. Majors Kiho turpat vai gadu pētījis visus viņa skatam atvēlētos slepenos ziņojumus, kas atrodas gaisa spēku, flotes un marīnes korpusa aktos un nāk pie atziņas, ka tie atklāj bēdīgu ainu. Kaut arī lidojošie šķīvji līdz šim nav bijuši naidīgi, vairākas reizes tie tomēr bīstami cieši tuvojušies amerikāņu un citzemju lidmašīnām.

Sākumā gaisa spēku vadība paziņoja atklātībai, ka visi ziņojumi par lidojošiem šķīvjiem esot tukšas halucinācijas, tukšas izdomas vai maldīšanās. Ka šis paziņojums tomēr slēpj patiesību, liecina oficiālie ASV kaŗa lidotāju ziņojumi bruņoto spēku slepenās aktīs, no kuŗiem trīs publicēti šī raksta pašā sākumā. Tā kā tie ir slepenā dienesta ziņojumi, lidotāju—ziņotāju vārdi šai rakstā paturēti anonīmi. **1952. g. 4. decembra naktī kāds lidojošais šķīvis pat dzinies pakaļ leitnanta X. vadītam F-51 un tuvojies Laredo, Teksasā, lidlaukam.** Divi stundas slepenā dienesta virsnieki nopratināja lidotāju X un ziņojumu telegrafēja slepenā dienesta štābam Vašingtonā. Šoreiz bruņoto spēku atzinums par noslēpumainiem lidķermeņiem dotā gadījumā jau bija „Iespējams gaisa kuģis“.

1952. g. 6. decembrī, pl. 5.24 no rīta, pirms rītausmas, ASV bumbvedējs B-29, pēc nakts apmācībām, atceļā uz lidlauku Teksasā, atradās virs Meksikas Golfa, ap 18.000 pēdu augstu, 100 jūdzes no Luizianas piekrastes un 100 jūdzes no Galvestonas. Bumbvedi vadīja kpt. X, bet radara virsnieks bija ltn. N. Pl. 5,25 ltn. N., uzlūkojot radarskopu, ekrāna vienā stūrī manīja atzīmi par kādu nezināmu objektu izplatījumā. Mirkli vēlāk nezināmais objekts bija jau tuvojies par 13 jūdzēm. Sadursme ar lidmašīnu likās neizbēgama, kad nezināmais lidķermenis paslīdēja tai garām. Ltn. N. uzsauca lidinženierim sekot nezināmajam lidķermenim un kopā ar virsseržantu aplēsa tā ātrumu. **Tas bija 5340 jūdzes stundā.** „Tas ir neiespējami!“ izsaucās ltn. N. un sāka pārbaudīt radaru. Tajā mirklī ekrāns rādīja 4 citu svešu objektu kustību debesu telpā, ar to pašu fantastisko ātrumu — virs 5000 j. st. Virsseržants M. pārliecās pa labi un mēnešgaismā ievēroja zilgani mirdzošu objektu lielā ātrumā pazūdam zem lidmašīnas spārna. **Pavisam šajā rīta stundā bumbvedēja apkalpi nobiedēja trīs nezināmu lidaparātu eskadriļas. Reiz pieci no lidšķīvjiem pielaikoja savu ātrumu bumbveža ātrumam un lidoja 10 sekundes tam blakus. Radars rādīja, ka mazākie lidķermeņi pēc B-29 aplūkošanas ar neaptveramu ātrumu atgriezās savā bazes lidaparātā.** Gaisa spēku vadība uz šī notikuma ziņojumu uzlika rezolūciju: „Visas iespējas par gaisa fainomenim pārbaudītas. Slēdziens: notikums neatrisināts.“

1952. g. 29. decembrī, pl. 7,30 p.p., ASV gaisa spēku baze Ziemeļjapānā saņēma radiogrammu no B-26 komandas: „Ieraudzījām svešu lidķermeni. Izskatās pēc sarkanu, baltu un zaļu gaismu puduŗa.“ Pl. 7,45, kādas citas F-94 lidmašīnas pilots radiografēja līdzīgu ziņojumu. **Radiogrammu noklausījās iznīcinātāju eskadriļas komandieris plkv. Kartiss Lovs** (tā kā pulkveža vārds, sakarā ar šo gadījumu, bija minēts dienas presē, anonimitāte nav ievērota), kuŗš tai brīdī lidoja 27.000 p. augstumā ar F-84 džetiznīcinātāju. Pēc 3 minūtēm arī pulkvedis ieraudzīja svešo lidķermeni. **Pulkvedis uzņēma sakarus ar lidlauku un saņēma rīkojumu sekot nezināmajam. Pulkvedis kāpināja iznīcinātāju un sasniedza 35.000 p., izslēdza lidmašīnas apgaismi. Svešais lidķermenis palika joprojām apgaismots.**

Nobeigumā lasīsiet: Vai sagaidāmi ciemiņi no citas planētas?

PĀVILS KLĀNS

ROMĀNS - REPORTĀŽA

93. turpinājums

Visas šīs ainas viņš paguva uztvert nepilnīgi kā murgos tajās dažās sekundēs, kamēr Žanīna bija nometusies ceļos pie Erika. Varbūt viņš vēl nebija atdzisis, varbūt Žanīna pieskārās pirkstiem viņa atmestajai siltajai rokai — pēkšņi viņa pietrūkās kājās

„Kā tas iespējams?“ viņa atgriezās pret Dr. Sabili it kā šaubās un nekrietnās aizdomās. Viņas balsī bija apvainojums, pārmetums un izmisums reizē. „Viņš taču nemaz nav ievainots! Viņu taču nav ķēris neviens akmens gabaliņš!“

Tad viņa atkal sāka elsot un stāvēja pie mirušā, deniņus plaukstās iespiedusi.

„Kā tas iespējams!“ viņa pēkšņi no visa spēka iesaucās, savas mazās dūres pret ārstu pacēlusi.

„Žanīna, mīļā Žanīna,“ Dr. Sabile satvēra viņu aiz elkoņiem. „Viņš ir miris un tā ir vieglākā nāve, kāda vien gaisa uzgrukumos iespējama. Nāve no gaisa satricinājuma — ko lai es jums vēl saku?“

Viņa padevās. Bet viņa nespēja aptvert notikumu. Viņa drīz noliecās pār Eriku, drīz izslējās, dažas reizes izmisusi palūkojās ap sevi, spieda rokas pie vaigiem un pieres, elsoja, drebēja, satvēra elkoņus plaukstām un šūpojās ar pleciem uz priekšu un atpakaļ, nedzirdēdama Dr. Sabiles klusos, mierinošos vārdus. Telpā ienāca grupa lāpstām un laužņiem bruņojušos vīru un padzina pie malas pussajukušo sievieti, kas arvienu vēl rokām rausa drupas.

„Līķi jāiznes blakus ejā,“ sacīja vīrs ar kāšu krustu uz rokas.

„Žanīna?“ ārsts sapurināja raudošo. „Žanīna? Saņemieties.“

„Jūs melojat, jūs melojat,“ viņa monotoni bez kādas izteiksmes murmināja. „Viņš taču nav miris, viņš taču nav miris...“

„Kas notiks ar kritušajiem?“ Dr. Sabile pagriezās pret partijas vīru.

„Rīt no rīta iestādes oficiāli konstatēs nāvi un identificēs personības. Līdz tam viņiem jāpaliek tepat,“ uzrunātais pavēlētāja balsī teica.

„Žanīna, mēs te nevaram uzkavēties, tam nav nozīmes,“ ārsts no jauna pievērsās viņai. „Vai Erikam nav klāt kādas lietas, ko te nevajadzētu atstāt?“

„Kādas lietas?“ it kā mozdamās, Žanīna pārjautāja.

„Nauda. Dokumenti. Vērtslietas — es tiešām nevaru iedomāties,“ ārsts ļoti saudzīgi norādīja.

„Es nezinu,“ Žanīna pārlaida roku pierei. „Kāda tam tagad nozīme? Palīdziet man.“

„Ko es drīkstu darīt? Pārmeklēt viņu? Sakiet drīz.“

„Meklējiet, doktor. Nemokiet mani.“

Dr. Sabile noliecās pār gulošo. Daži no glābšanas komandas vīriem, rēgaini savos asbesta uzvalkos un bruņu cepurēs, uzcēla uz nestuvēm kādu no kritušajiem. Viņu ēnas raukdamās un plātīdamās skrēja pa pagraba sienu. Žanīna no jauna sāka raudāt. Dr. Sabile pasniedza viņai dažus sīkumus no Erika tērpa.

„Tur jābūt rī kādai kasetei,“ Žanīna caur asarām sacīja.

Laužņu un lāpstu troksnis, šie dziedošie strinkšieni un klaudzieni, atrokot dzīvi apbērto kapus, pārskanēja viņas vārgo balsi.

„Šeit ir kāda kasete,“ Dr. Sabile pasniedza viņai plānu melnu priekšmetu.

„Jā,“ Žanīna pamāja. „Un automobiļa dokumenti. Atslēgas...“

„Jūs nedrīkstiet aizkart mirušo,“ sacīja pēkšņi pienākušais vīrs ar kāšukrusta lenti uz rokas. „Par visu gādās iestādes.“

Šajā mirklī, kad ārsta rokās atradās Erika pulkstenis un viņš pats sajuta ārkārtīgu nepieciešamību izbeigt šo netīkamo pienākumu, svešā cilvēka piezīme viņu spēji nokaitināja.

„Tas ir mūsu tuvinieks un tautietis,“ viņš rupji sacīja, kājās izslējies. Blāzma spīdēja viņam tieši sejā un zibošajiem stikliem viņā šauri savilktās acis izskatījās ļaunas. „Un bez tam — iegaumējiet to — ir lietas, ko nevar nokārtot ne iestādes, ne partija.“

„Jūs esat ārzemnieki?“ cilvēks ar lenti iesaucās. „Un nekautrējaties lietot tādu toni pret mani“?

„Cienījamais kungs,“ Dr. Sabile tikko valdīdamies teica, „pasaulē ir neskaitāmas reizes vairāk ārzemnieku nekā vāciešu, un īstais tonis tiem drīzāk jāmācās no viņiem.“

„Rimstiet, doktor,“ pēkšņi iejaucās Žanīna.

„Tā ir nekaunība!“ partijas vīrs iekaisa.

„No jūsu puses — protams,“ ārsts atpogāja savu liecus mēteli. „Bet neizšķirsim partijas prestiža lietas mirušā klātienē. Te ir mani dokumenti, un es ceru, ka jūs vairs neapgrūtināsit mūs.“

Kad cilvēks ar kāšukrustu bija pārliecinājies par Dr. Sabiles dienesta pakāpi un kapacitāti, viņš ar klaju nicinājumu novērsās. Brīdi pagrabā dzirdēja vienīgi glābšanas komandas vīru straujās elsas un kapļu klaudzienus, no āra arvienu vēl skanēja motoršļirces dūkšana, ugunsblāzma izgrautajā mūrī pieņēmās un telpā bija gaišs kā dienā. Mazā grupa nekustēdamās stāvēja pie mirušā — Dr. Sabile ar Žanīnu nodurtām galvām, svešais cilvēks izslietām krūtīm, dusmu un aizvainojuma pilns. Tad viņi pagriezās. Uz ielas iznākot, Dr. Sabile piezīmēja namа numuru. Un kad līdz šai vietai viss bija noticis un izdarīts tā, kā to bija vēlējusies kāda nolemtība un kā to bija diktējis cilvēka saprāts, pēkšņi atklājās bezmērkīgs tukšums. Tukšums, kuŗā domām vairs nebija virziena un darbības inerce pārtrūkstot zaudējusi spēku un jēgu.

Viņu priekšā liesmoja milzīgs ugunsgrēks — dega visi ielas pretējās puses nami no viena stūŗa līdz otram. Varbūt šīs nelaimes grandiozie apmēri un uguns trakošanas mežonīgais skaistums paralizēja Žanīnas pārdzīvojumu. Viņa kā apmāta lūkojās liesmās gluži sastingušu, neredzīgu skatienu un likās zaudējusi katru personīgās gribas atlieku. Dr. Sabile paņēma viņu pie rokas un paveda dažus soļus uz priekšu. Viņa paklausīja padevīgi kā bērns. Bet tikko ārsts palaida vaļā viņas roku, Žanīna apstājās un turpināja lūkoties dzeltenajā uguns jūŗā.

„Es tam nespēju ticēt,“ viņa sacīja tik mierīgā, rezignētā balsī, ka Dr. Sabile izbijās — tā varēja runāt cilvēks, kas zaudējis visus sakarus ar zemes dzīves norisēm. Šajā ārkārtīgajā situācijā ar liesmu un nāves uzmācīgo, bīstamo tuvumu viņas pēkšņais miers likās nereāls kā nesamērīgs pārspīlējums, kas dažreiz ir ļaunāks par galēju izmisumu un nesavaldīgām bēdām.

„Un tā — tik vienkārši — tas viss beidzies?“ viņa turpināja, it kā sarunātos pati ar sevi. Protams, viņa domāja Erika pēkšņo nāvi. Bet iznīcības atgādinājums visai eksistencei, visas cilvēcīgās darbošanās un sūtības gala mājieni ļoti uzskatāmā, grandiozā veidā plātījās tepat viņas acu priekšā un sedzās ar viņas personīgā zaudējuma sāpēm. Aina bija tik ārkārtīga, ka prāts atteicās uzņemt pašа notikuma nozīmi un tā apmērus. Visas namu frontes augšējie stāvi bija jau izdeguši un liesmas pamazām līda uz apakšējiem stāviem. Nosvilušas bija arī liepu galotnes alejā, kas iestiepās ielas vidū, un koku melnie stumbri, izdalīdamies reljefi kā skatuves butaforijas, veidoja dekorātīvu starpplānu uguns orģijām, kas plosījās viņpus ielas vecajās patriciešu mājās. Liesmas, dzelteni baltas ar krēpainām kā viļņiem galotnēm, līdzīgi vējā skrejošiem karogiem, graciozās un vērienīgās krokās, stiepienos un vēzienos metās debesīs, vijās un locījās pilnas sprakstoņas un rūkoņas un errīgu rēcienu, dažreiz atgādinādamas satrakotu suņu niknās balsis, dažreiz svilpdamas kā okeana vējš kāpu smiltīs.

„Iesim, Žanīna,“ ārsts mudināja viņu, „un piedodiet, ka esmu sācis jūs tā dēvēt.“

(Turpinājums sekos).

ZIEMASSVĒTKI PAŠU MĀJĀS!

REALTOR

J. J. ELLIS

383 RONCESVALLES AVE, TORONTO

5 nekustāmo īpašumu biroji jums dod iespēju iegādāties īpašumu jebkurā pilsētas daļā ar katram piemērotu iemaksu. Mūsu latviešu aģenti:

LA 8000

V. LIEPIŅŠ
Tel. mājās LL 6170
E. HENIŠS
Tel. mājās JU 1046
E. ŠTEINHARDS
Tel. mājās LA 4028

OL 6321

Sniedz jums nesaistīgu informāciju un sagādā aizdevumus līdz $3.000 par 3% gadā visīsākā laikā. Pārliecinieties paši

DR. JĀNIS KAROLS

LATVIETIS

Praktizējis Latvijā, Vācijā un Kanadā. Sniedz dzemdību palīdzību. Slimniekus pieņem TORONTO, 404 DELAWARE AVE no 9—11 un no 5—7. Izņemot trešdienas. Toronto, tel. OL 1681. Ar Harbord tramvaju līdz Halam ielai

ŽĀVĒTUS ZUŠUS

izsūtu uz visām ASV un Kanadas vietām katrā vairumā, sākot ar 10 martiņām

Laipni lūdzu jūsu pasūtinājumu

A. ROZE

10 WIDMER, St., Toronto, Ont., Canada

IZGRIEZT UZGLABĀT

MŪZIKA

Latviešu organizāciju sarīkojumiem, jubilejām, kāzām utt. TORONTO, HAMILTON, ST. CATHARINES, NIAGARA

PIRMKLASĪGS DEJU ORĶESTRIS vai moderna skaņu plašu pastiprināšanas iekārta

Pieprasīt pa tel.: Hamilton 3-9663 (vakaros) vai rakstveidā — Hamilton 98 Inchbury St., F. Liepa (457)

Latviešu dāmas! Eiropas friziere

KAPSI'S HAIR STYLING
113 MAC PHERSON AV.
Starp Yonge St. un Avenue Rd

Pirmklasīgs darbs pie ilgviļņiem, matu griešanas, krasošanas un skropstu kopšanas. Iepr. pieteikties pa tel. KI 4585

runā vāciski, krieviski un zviedriski

DV HAMILTONAS NODAĻA

rīko sestdien, š. g. 31. oktobrī, plkst. 6.30
20 Murray St. W. (Rumāņu zālē pie CNR stacijas)

3 GADU DARBĪBAS ATCERES VAKARU

AKTS. — PRIEKŠNESUMI
DEJA. — ATSPIRDZINĀJUMI

Ieeja $1.00. Apmeklēt lūdz valde

NOŽAUDĒTAS 2 grāmatas pirmā jaunatnes sanāksmē sv. Andreja baznīcas telpās. Atradēju lūdz zvanīt HA 0417. (454)

VIENU VAI DIVAS nemēbelētas vai labi mēbelētas istabas ar pilnu panziju, arī garāžu, meklē Toronto rietumos divi pastāvīgi īrnieki. Zvanīt trešdien no 6—7 vakarā. JU 4734, Toronto. (466)

IZDODAMAS 2 istabas, mēbelētas vai nemēbelētas. Katra atsevišķi ar pilnu panziju vai vārīšanas iespēju. Bloor — Ossington rajonā. Tel. OL 7066, Toronto. (453)

IZDODAMA mēbelēta istaba ar virtuves lietošanu. Zvanīt, Toronto, tel. RA 5303. (467)

IZDODAMA labi mēbelēta istaba 1 vai 2 personām ar virtuves un dušas lietošanu. Uz vēlēšanos arī garāža. Broadview — Danforth rajonā. Zvanīt RI 3670, Toronto. (462)

IZDODAMA mēbelēta istaba vieniniecei vai vieniniekam ar vārīšanas iespējām. GE 3883, Toronto. (456)

IZDODAMAS divas nemēbelētas istabas un virtuve High Park rajonā. Pastāvīgi silts ūdens. Zvanīt pēc 6 vakarā, tel. JU 9424, Toronto. (444)

Moloday THEATRE

THE NEWEST GERMAN MUSICAL IN COLOR

346 COLLEGE IELĀ

Filmas izrāde pagarināta līdz sestdienai 31. oktobrim. Izrādes ik dienas pl. 6.30 un 8.30, sestdienās no pl. 2 pp.

Ritma karaliene MARIKA ROEKK spēlē, dzied un dejo jaunajā vācu krāsu revijā ar PĒTERI PASETTI

DUBULTPROGRAMMA

Visi laipni aicināti

(Tramvaja piestātne pretim teātrim starp Spadina un Bathurst ielām)

Kuru eļļas apkuri labāk pirkt?

RUDOLF HEATING, tel. JU 1594,

dos jums atbildi. Laipna apkalpošana 24 stundas dienā (446)

S. VASARĀJA
TRANSPORTA UZŅĒMUMS
izdara pakalpojumus katrā laikā
ZVANĪT OL 1403, Toronto

Jums nevajaga būt miljonāriem,

lai varētu kļūt par lielo Amerikas rūpniecības uzņēmumu līdzīpašnieku, ieguldot Jūsu naudu ieguldījumu fondos. Vienalga, vai Jūs plānojiet palikt Kanadā vai atgriezties dzimtenē, nauda ieguldīta fondos Jums dos lielāku ienākumu un veidos kapitālu priekšdienām.

Pēdējo divu gadu laikā mūsu klientu saimei ir pievienojušies daudzi Savienoto Valstu latvieši, kuru apkalpošanai mums pastāv īpaša latviešu nodaļa. Mēs aicinām arī Kanadas latviešus paintересēties par tām iespējām, ko ieguldījumu fondi var sniegt. Sevišķi tagad, kur vairs nepastāv nekādu ierobežojumu naudas pārsūtīšanai no vienas kaimiņzemes uz otru. Bez tam Kanadas dolara vērtība ASV ir augstāka.

Atsūtiet mums klātpielikto kuponu. Jūs saņemsit plašu informāciju latviešu valodā par brīvu.

Uzvārds .....
.....
Vārds .....
Vecums .....
Adrese .....
.....

King Merritt & Co,
INC.
203 Union Trust Bldg.,
740 - 15th St., N.W.,
Washington 5, D.C.
Tel. — Sterling 3-3887

SPORTS

PAZIŅOJUMI

29. oktobrī, plkst. 19, Bloor Collegiate telpās latviešu Ontario meistarības izcīņā basketbolā sacentīsies Sparta — TLSK A un B klasēs.

TLSK

*

TLSK basketbola treniņi notiek ceturtdienās Bloor Collegiate telpās: sievietēm un jaunatnei no pl. 19 - 20,30, bet vīriešiem no pl. 20,0 - 22.

Volejbola treniņi notiek tai pašā skolā otrdienās no pl. 19 - 20.30 sievietēm, bet no pl. 20.30 - 22 vīriešiem.

TLSK

VIEGLATLĒTIKAS UN DESMITCĪŅAS MEISTARSACĪKSTES ANGLIJĀ

Konventrijā notika Anglijas latviešu vieglatlētikas meistarsacīkstes 110 m barjēros, vesera mešanā, 5000 m skriešanā un soļošanā un desmitcīņā. Pretēji pārējām valstīm, Anglijas latviešu meistarsacīkstēs desmitcīņā piedalījās kupls dalībnieku skaits — 6, tomēr sasniegtie rezultāti pavāji.

Techniskie rezultāti:

100 m — Feldmanis 11,8 sek., Brencītis 12,0, Priede 12,6.

400 m — Feldmanis 57,0 sek., Piķelis 59,2, Brencītis 61,5.

1000 m — Salnājs 2:54,2 min.

1500 m — Šmits 4:52,6 min., Legzdiņš 5:27,2, Priede 5:28,7.

5000 m — Salnājs 17:35,4 min., Āboliņš 19:03,9.

110 barjēros — Nikazis 20,2 sek., Brencītis 20,5, Priede 21,4.

Augstlēkšanā — Piķelis 1,55 m, Brencītis 1,55, Šmits, 150, Feldmanis 1,50, Legzdiņš 1,50.

Tāllēkšanā — Piķelis 6,32 m, Feldmanis 6,25, Legzdiņš 5,67.

Kārtslēkšanā — Legzdiņš 2,98 m, Priede 2,52, Šmits 2,34, Feldmanis 2,34.

Trīssoļlēkšanā — Piķelis 12,75 m.

Šķēpā — Šmits 44,52 m, Nikazis 43,21, Priede 42,02.

Lodē — Laudobelis 13,51 m, Feldmanis 12,26, Priede 12,24.

Diskā — Feldmanis 41,95 m, Laudobelis 40,26, Priede 36,92.

Veserī — Vainovskis 45,64 m, Nikazis 39,78, Šmits 23,35.

5 km soļošanā — Āboliņš 26: 53.0 min.

Desmitcīņā — Feldmanis 3727 p., Šmits 3230 p., Priede 3179 p., Piķelis 2624 p., Brencītis 2607 p., Legzdiņš 2520 p.

LABI SASNIEGUMI

Spēciga latviešu vieglatlētu saime mīt Sietlā, kuras pirmās korespondences sacīkstēs sasniegti šādi rezultāti:

100 m — M. Pētersons 11,3 sek., A. Pētersons 12,5 sek.

200 m — M. Pētersons 22,7 sek., A. Pētersons 25,3 sek.

1000 m — A. Pētersons 2:45,6 min., K. Upenieks 2:51.2 m.

1500 m — K. Upenieks 4:19,2.

Augstlēkšanā — R. Lejēns 1.70.

Šķēpā — A. Berkolds 47.84 m.

Dr. P. BĀRDIŅŠ

Pieņem slimniekus 740 SPADINA AVE, (pie Bloor) TORONTO no plkst. 5—7 pp. Pārējā laikā pēc vienošanās pa telefonu:

Kabinetā RA 7203, mājās KE 5628

Rentgens. Elektrokardiografs. Laborat. izmeklējumi — kabinetā.

Operācijas, dzemdības utt — The Doctors Hospital un Western General — slimnīcās

O.E.CARSON

LIMITED REALTORS

490 COLLEGE ST., TORONTO PR 3313

LATVIEŠU PĀRSTĀVIS

AUSEKLIS JANSONS MĀJAS OX 8016

PIEDĀVĀ

HALAM — OSSINGTON, iemaksa $4.500, atsevišķa 9 ist. mūra māja, 2 virtuves, 2 vannas istabas, cietkoka grīdas, moderna eļļas apkure, mūra divstāvu garāža, pilna cena $17.500.

MANNING — BLOOR iemaksa $4.500, mūra 8 ist. pusmāja, eļļas — ūdens apkure, 2 virtuves un garāža. Tūlītēja mājas pārņemšana, pilna cena $15.200.

QUEBECK — ANNETTE, iem. $4.500, atsev. 8 ist. mūra māja, cietkoka grīdas, centr. apkure, nav garāža, pilna cena $16.000.

BLOOR — EUCLID, pilna cena $17.000, mūra 7 ar pus ist. māja, centr apkure ar eļļu, mod. virtuve un vannas istaba, dubultgarāža, ļoti labā stāvoklī, izdevīgi maks. noz. uz vienu obligāciju. Iemaksa pēc vienošanās.

KĀDĒĻ GAN NEPIEZVANĪT TŪLĪT???

OSVALDS INDZERS MĀJAS HA 7881

Dr. A. RATINOV

Bijušais slimn. ārsts Eiropā un Kanadā. Speciālists iekšķīgās slimībās, sevišķi sirds, kuņģa, astmas reumatisma u. c.

Runā arī vāciski un krieviski

479 1/2 EUCLID AVE, RA 6708
TORONTO (552

Dr. B. DOBAI

ĀRSTS-CHIRURGS

465 Bloor St. W. Toronto, Ont.

Kabinetā pieņem no 10—12 un 3—7 pp. un pēc norunas pa tel.

MI 8821

RENTGENA UZŅĒMUMI

Dr. S. V. FEINMAN

Vīnes universitātes ārsts-chirurgs
Tel. LL 5739.

Pieņem 1.30 — 3 pp. un 6—8 vak.

251 CRAWFORD St.

(Dundas stūrī) Toronto.

Runā vāciski up krieviski

Dr. D. SAMU

Pieņem slimniekus

316 St. CLAIR Ave, W, pie Spadina Rd.

Diplomēts iekšķīgās un ādas slimībās

Tel. MI 8669

BAZNICAS ZIŅAS

Nujorkā,

1. nov. plkst. 3.00 jauniešu iesvētes dievkalpojums ar dievgaldu Betlēmes baznīcā Bruklīnā.

DIEVKALPOJUMI KANADĀ

Archibisk. pārst. A. Skrodelis (99 Herkimer St., Hamilton, Ont. tel. 70136).

Prāv. A. Mitulis, 66 College St., Port Arthur, Ont.

Māc. V. Sēfers (659 Piccadilly Str., London, Ont.).

Māc. E. Pavasars, 1139 Cannon St. E, Hamilton, Ont., tel. 9-3410.

Hamiltonā, sv. Trīsvienības baznīcā (18 Victoria Avenue South), svētdien, 1. novembrī plkst. 3.00 p.p., Reformācijas svētku dievkalpojums bērniem, plkst. 4p.p. pieaugušiem. Pēc dievkalpojuma baznīcas lejas telpās draudzes vakars. Izrādīs filmu par somu - krievu 1939./1940. gada ziemas kara cīņām. Tējas galds. Ieeja brīva.

Māc. A. Lūsis (50 Dewson St., Toronto. Ont., tel. LO 2510)

Māc. A. Briedis (413 Dovercourt Rd., Toronto, tel.: OL 8171.

1. novembrī, Reformācijas svētkos, plkst. 4 p.p. dievkalpojums Trīsvienības baznīcā. Tai pašā laikā Bībeles skola bērniem baznīcas lejas zālē. Tūdaļ pēc dievkalpojuma, plkst. 5,30 baznīcas zālē Draudzes dāmu komitejas rīkotais draudzes vakars ar literāriem un mūzikāliem priekšnesumiem. Ieeja pret labprātīgiem ziedojumiem, sākot ar $0.50. Kopīgas vakariņas.

8. novembrī, plkst. 4 p.p. dievkalpojums sv. Jāņa baznīcā. Tai pašā laikā Bībeles skola bērniem baznīcas lejas zālē.

15. novembrī, plkst. 4 p.p. Bērnu dievkalpojums Trīsvienības baznīcā.

18. novembrī, plkst. 8 vakarā Latvijas valsts svētku atceres dievkalpojums sv. Jāņa baznīcā.

22. novembrī Mirušo piemiņas dienā, plkst. 4 p.p. dievkalpojums ar dievgaldu sv. Jāņa baznīcā. Arī Bībeles skola bērniem.

29. novembrī, 1. adventē, plkst. 4 p.p. dievkalpojums Trīsvienības baznīcā. Bībeles skola bērniem.

Māc. E. Bērziņš (5833 — 45 Ave Red Deer, Alta).

Red. Dirā svētdienas skola katru svētdienu plkst. 10 rītā.

Māc. A. Cops (118 Isabella St., Toronto, Ont., tel. MI 1873), Toronto Sv. Andreja b-cā (Carlton un Jarvis ielu st.).

Svētdien, 1. novembrī, pl. 3 pp., Kanadas Sinodes Luterāņu draudžu kopīgs Reformācijas svētku dievkalpojums. Pēc dievkalpojuma pl. 5 pp. draudzes vakars. Māc. A. Čopa referāts Okulto parādību problēma, Veras Leinvēberes klavieru priekšnesumi un Vasariņas deklamācijas. Kopīgas vakariņas. Piedalīšanās pret labprātīgiem ziedojumiem, darba nespējīgiem un bērniem brīva.

Māc. H. Kušīls (4571 Coolbrook Ave, Montreal, P. Q., tel. DE 8394)

Māc. A. Kergis, 155 Bancroft Dr. Sudbury, Ont., tel.: 3-3284.

Sadberijā, 1. novembrī, plkst. 14, Reformācijas svētku dievkalpojums ar dievgaldu sv. Jāņa bazn. Pēc dievkalpojuma Draudzes vakars ar referātu un dekl. un mūz. priekšnesumiem.

Iesvētīti un salaulāti: Olģerts Pļaviņš ar Irēni Jaunais.

Māc. E. Lange, Billings Brigde P.O. Box 66, Ottawa, Ont.

Otavas latviešu ev.-lut. draudzes dievkalpojumi notiek Lyon ielā Nr. 250.

1. novembrī, plkst. 3 pp. Ticības atjaunošanas svētku dievkalpojums. Pēc dievkalpojuma draudzes vakars ar mācītāja referātu. Tēja.

Māc. K. Avotiņš (1174 West 13 Ave., Vancouver, B. C.).

Māc. Fr. H. Ruperts, 159 Maryland St. Winnipeg, tel. 35463. **Winipegas** latviešu ev.-lut. draudzes dievkalpojumi notiek sv. Pētera baznīcā, Ellice un Sherbroke ielu stūrī.

Svētdien, 8. nov., plkts. 2 pp.

Daugavas Vanagu grāmātnica

123 HURON ST., TORONTO. Tel. EM 8-0792

(Atvērta darbdienās)

Piedāvā: grāmatas, žurnālus, keramikas izstrādājumus, koka izstrādājumus, rokdarbus, skaņu plates, Ziemassvētku apsveikumu kartiņas, Eiropas termometrus, tautiskās lelles, karodziņus un karodziņu mastiņus, grāmatzīmes u. c.

PIEDĀVĀ GRĀMATAS BAGĀTĪGĀ IZVĒLĒ

LATVIEŠU GRMATAS	brošētas	iesietas
Irmas Grebzdes — RAGAŅA, stāsti	1.95	
Teodora Zeltiņa — SLAZDĀ, rom.	2.40	3.00
R. Blaumaņa — KOPOTI RAKSTI	—	18.00
J. Ezeriņa — DZIESMINIEKS UN VELNS, noveles	—	1.50
J. Veseļa — VIESTURS VARAPOGA, romāns	—	2.50
J. Raiņa — RAKSTI, sējums	—	3.00
K. Ieviņa — SIRŽU LIKTEŅI, romāns	2.30	—
J. Klīdzēja — GRĒKS UZ PUSĒM, stāsti un nov.	2.30	2.90
A. Niedras — PASAULES PLAUKSTA, stāsti, nov.	2.80	3.40
Kn. Lesiņa — LEPNĀS SIRDIS, noveles	2.40	3.00
Dziesmu krājums — KARA ZĀBAKOS	—	2.00
LATVISKIE BALTIE IZŠUVUMI	—	2.50
V. Kārkliņa — PIE LAIKA UPES, stāsti	1.80	—
H. Puriņa — EKSELENCES PIEZĪMES	—	1.95
A. Brigaderes — PASAKU LUGAS	—	4.25
Ģirts Salnais — OKERS, romāns	2.25	—
Ingr. Vīksna — MUMS JĀBRIEN JŪRA	2.50	—
Ed. Salnas — BADA BIEDI, stāsts	1.60	2.10
J. Sudrabiņa — ASIŅAINA GAISMA AUST, tēloj.	1.90	2.50
Aīdas Niedras — MAIJA PURENE, rom., 1. grām.	2.30	2.90
Vija Plūdoņa — DAIĻDARBU IZLASE	2.40	3.50
Aleksandra Grīna — TOBAGO, rom.	1.80	2.40
Olģerta Liepiņa — VĒLĀ LIESMA, rom.	2.80	3.40
Latviešu prozas izlase — APVĀRŠŅI	0.90	—
J. Akuratera — DRAUGI UN GADI, stāsti	0.50	—
J. Akuratera — PĒTERIS DANGA, rom.	1.50	—
Erv. Rommeļa — TUKSNEŠA VELNS	2.80	—
RELIĢIJA UN DZĪVE	1.80	—
J. Akuratera — DEGOŠĀ SALA	—	1.80
K. Skalbes — RAKSTI, II un III daļa ā	—	4.50
Snikere—Jēgens—Sodums — TRĪS AUTORI, dzejas	—	2.25
A. Čaks — MANA PARADĪZE, dzejoļi	—	6.00
Ģ. Salnais — SKRANDAS VĒJĀ, romāns	3.50	4.40
Z. Mauriņa — PILSĒTAS UN CILVĒKI	—	3.45
M. Bendrupe — SMIEKLĪGAIS UN VIŅA SIRDS	1.50	—
V. Toma — SĒĻUZEMES SESTDIENA	—	3.60
Ž. Unāms — LAIKA ATSPULGĀ	—	2.50
J. Straubergs — SEN TO RĪGU DAUDZINĀJA	—	2.50
E. Rirdāns — 35 IELAĢI	1.35	—
J. Janševskis — DZIMTENE	—	5.60
K. Zariņš — DRAMAS IKDIENĀ	—	3.00
LATVIEŠU TAUTAS DZIESMAS	—	5.60
NORĪTIS	—	5.60
Mēnešraksts LAIKMETS abon., gadā		8.00

BĒRNU GRĀMATAS:

A. Andersone — AUGSIM LATVIJAI, dziesmu un rotaļu pūrs	1.25	—
E. Kestnera — DIVKĀRŠA LOTĪTE	1.50	2.00
E. Kestnera — EMĪLS UN BERLINES ZĒNI	1.50	—
E. Tūters — TRAUCIŅŠ AR MEDU, dzejoļi, stāsti, tēlojumi	1.40	—
VECAIS ABRINIEKS, latviešu tautas pasaka	—	1.10
SARKANGALVĪTE	—	1.10
Servantesa — DON KICHOTS	2.70	3.30
A. Dž. Kronina — CITADELE, rom.	2.90	3.60
A. Kamī — MĒRIS, romāns	2.60	3.20
Tagores — GĀJU PUTNI, ZELTA LAIVA	—	2.10
Tagores — LĪRIKA	—	1.80
Pērs Lagerkvists — BARABA	—	2.40
A. de St. Eksiperi — NAKTS LIDOJUMS	1.00	1.00
Aug. Gailiša — SKARBĀ JŪRA, rom.	2.20	2.80
A. Gailiša — PĀRI BANGAINIEM ŪDEŅIEM, rom.	1.80	—
A. Dž. Kronina — ZVAIGZNES RAUGĀS LEJUP	—	5.65
K. Hamsuna — PA AIZAUGUŠĀM TEKĀM	—	2.10
Sallijas Salminenes — KATRĪNE, rom. II un III	—	3.75
F. M. Dostojevska — BRĀĻI KARAMAZOVI, rom.	2.50	—
Dž. Svifta — GULIVERA CEĻOJUMI	—	3.00
G. Gunarsona — BORGU DZIMTA, romāns	2.50	—
Andrē Žids — SIEVU SKOLA	—	2.60
Fransua Moriaks — MILESTĪBAS TUKSNESIS	—	2.60

Bez tam krājumā latviešu skaņu plates, keramika, kā arī latviskas rotas lietas

Pieņem abonementa maksas žurnālam LAIKMETS, kā arī pārējiem latviešu žurnāliem

Grāmatas u. c. pasūtinājumus izsūtām pa pastu. Pārdodam arī uz nomaksu

FREEMAN'A

TĒRPU IZNOMĀŠANAS UZŅĒMUMS

iznomā

PILNĪGUS KAZU TĒRPUS VIRIEŠIEM UN SIEVIETĒM

Zemākās cenas visā pilsētā

256 College St., KI 0991, pie Wellesley
556 Yonge St., KI 3270 pie Spadina
Toronto

LATVIETE, KUR TU ESI, ATSAUCIES!

Aicinājums nopietns. Piedzīvojumu meklētājas lūdzu nepūlēties. Atbildēšu katrai nopietni domātai vēstulei. Esmu 34 g. v., materiāli nodrošināts stāvoklis. Rakstīt š. av. kant. ar Ceļinieks (465)

LATVIETE

30 g. v. vēlas iepazīties nopietnā precību nolūkā ar intelligentiem, slaida auguma kungiem. Vēstules adresēt — A. Rasa, 424 Manning Ave Toronto

Laikrakstam LATVIJA AMERIKĀ

123 HURON ST., TORONTO. ONT., CANADA

Lūdzu izsūtiet man laikrakstu LATVIJA AMERIKĀ .....

līdz ..... uz ..... mēnešiem ar šādu adresi:

Mr., Mrs., Miss .....

.....

Pievienoju money orderi, čeku vai skaidrā naudā $ .....

..... abonementa uzsākšanai — pagarināšanai. (Nevajadzīgo svītrot)

Paraksts .....

ABONĒŠANAS MAKSA: $1.50 par 1 mēn.; $4.50 par 3 mēn.; $8.50 par 6 mēn.; $16.00 par 1 gadu.

Visi mūsu laikraksta abonenti un pārstāvji lūgti kārtot savus maksājumus tieši ar apgādu Daugavas Vanags, 123 Huron St., Toronto, Ont., Canada, vai ar galveno pārstāvi ASV — A. Lāct, 101 Brightwater Court Brooklyn 35, N.Y., U.S.A. Tel. NI 8-9369

KO VARAM SAGAIDĪT NO APVIENOTĀM NĀCIJĀM?

DAŽI NOPIETNI VĀRDI PAR PASAULES VALDĪBU

Pēc Pirmā Pasaules kara nodibinājās kāda organizācija, ko sauca par Tautu Savienību, kuŗas uzdevums un mērķi bija sakārtot pēckara sajukušo pasauli, sevišķi Eiropu. Kas no šīs kārtošanas iznāca, tas vēl būs palicis daudziem atmiņā: šis „tautu parlaments" daudz runāja, strīdējās, ienezdams pasaulē vēl lielāku sajukumu, kuŗa rezultātā atsevišķas valstis atsauca savus delegātus, un pati Tautu Savienība izbeidza eksistenci dabīgā nāvē.

Otrā Pasaules kaŗa laikā, lai cīņās ierautai pasaulei dotu kādu jēgu un cerību uz kaut ko labāku, pēc drausmīgās asins izliešanas, pasludināja tā saucamo Atlaitijas Chartu, kuŗā bija definētas cilvēku tiesības. Bet kā mēs zinām, šīs tiesības ir palikušas uz papīra, un apspiestās tautas Kremļa asiņainie noziedznieki turpina spīdzināt par spīti visiem jaukajiem un skanīgajiem solījumiem. Ir jau pagājuši vairāk kā 8 gadi kopš Otrā Pasaules kaŗa izbeigšanās, bet chartā izteikto solījumu īstenošanai nav darīts absolūti nekas. Pēdējā laikā pasaules varenie pat ciniski izteikušies, ka Atlantijas charta nav bijusi domāta, lai to pildītu, bet vienīgi lai paceltu tautu morāli, sakāpināt pagurušos spēkus, lai varētu sekmīgi sakaut Hitlera Vāciju un uzvarēt kaŗu. Tautas, kas cerēja atgūt zaudēto, bija smalki piekrāptas. Esam piekrāpti arī mēs — latvieši.

SPIEGA HISA PLĀNS

Šīs chartas solījumu izvešanai dzīvē kā izpildorgans bija nodibināta Apvienoto Nāciju Organizācija, kuŗas konstitūcijas autors bija neviens cits, kā par spiegošanu notiesātais Algers Hiss.

Hiss kaŗa laikā bija viens no prez. Rūzvelta „smadzeņu tresta" locekļiem. Tas pats Hiss pavadīja prez. Rūzveltu uz visām konferencēm, ieskaitot arī Jaltas konferenci, kuŗā tika iztirgota sarkaniem puse Eiropas, ieskaitot arī visas trīs Baltijas valstis. Un nav nekāds noslēpums, ka Jaltas „vienošanās" nebija slimīgā un kroplā Rūzvelta, bet gan veiklā Hissa smadzeņu produkts. Jaltā tika visnožēlojamākā kārtā iztirgotas Padomju Savienībai visas rietumu sabiedroto uzvaras, un tā, patiesībā, ir tagad vienīgā ieguvēja. Vācija guļ drupās un cenšas savā rietumu pusē uzcelt jaunu dzīvi, Britanija kaujās ar savu ekonomiskās dzīves nostabilizēšanu, ubagodama pēc naudas pie amerikāņu varenajiem. Savienotās Valstis gan nav cietušas iekšēji, tām ir lieli zaudējumi ārēji: simtiem miljonu kādreiz uzticīgo draugu Āzijā pagriezuši tām muguru, tā vājinādami ASV pašas drošību un potenciālās spējas pastāvēt nākotnes briestošā konfliktā.

Pāri šim drupām saāv AN, kas, tāpat kā Tautu Savienība, it kā dibināta 2. Pasaules kaŗa radīto sajukuma nokārtošanai. Neķādu nokārtojumu mēs no šīs organizācijas, kuŗā pārsvarā darbojas taisni dekompozicijas spēki, nevaram un nevārēsim sagaidīt. Te nav jāaizmirst, ka šo organizāciju par 60 proc. pārvalda kāda kosmopolitāņu grupa, kas nāk no pasaules mazāk kā 1 proc. iedzīvotāju skaita. Šī grupa, kas procentuāli vien jau sastāda AN īstos saimniekus un noteicējus, saņem spēcīgu atbalstu no komūnistu bloka, kas, izlietojot savas veto tiesības, nobloķē katru pasaules sasāpējušu jautājumu prātīgu nokārtošanu.

ATBRUŅOŠANĀS 12 GADOS

AN galvenais mērķis ir pāraugt pāri suverēnām, nacionālām un vēl nomināli brīvām valstīm, lai kļūtu par pasaules valdību, lai radītu likumus, kas būtu jāpilda visām tautām globālā apmērā. Lai šos tālejošos mērķus sasniegtu, šiem nākotnes pasaules architektiem, kas jau pilda AN lepnās celtnes kuluārus, no kuŗiem ir padzīts kristīgais gars un pats Dievs, ir sava noteikta programma.

Šī Programma paredz kā galvenos mērķus: 1) pilnīgu pasaules atbruņošanu 12 gadu laikā resp., trijos 4 gadu periodos, kas iznīcinātu katrus nacionālos bruņotos spēkus; 2) dibināt pasaules armiju 300—700.000 vīru stipru, kas izpildītu starptautiskās policijas funkcijas, lai apspiestu jebkuŗu nemieru izpaudumu pret centrālo pasaules valdību un tās izdotiem likumiem jebkuŗā pasaules malā. Šī armija jeb policijas spēki tiktu komplektēti no tagad pastāvošām valstīm, proporcionāli viņu iedzīvotāju skaitam, kas nozīmē, kā šie spēki sastāvētu galvenokārt no Āzijas, Afrikas un Padomju zemju tautām, kamēr baltā rase tur būs pārstāvēta mazākumā. Ko tas nozīmē — nav grūti iedomāties, piem., ASV likumu izpildvara atradīsies nevis amerikāņu patriotu, bet gan svešnieku rokās, kas spēs turēt absolūtā paklausībā pilnīgi atbruņoto tautu. Kādas valsts pilsoņus tiesās sveši tribunāli, un notiesātie uzliktos sodus izcietīs svešu zemju cietumos. Citiem vārdiem sakot, atbruņotās un sevi aizstāvēt nespējīgās tautas atradīsies pilnīgā atkarā no „pasaules valdības," neievērojot to, kur atradīsies tās sēdeklis.

Ja vēl ievēro, ka tagadējā Pad. Savienība arī cenšās pēc pasaules pārvaldīšanas, kas nav iedomājams bez šādas pasaules valdības, tad kļūst skaidrs, kā AN kosmopolitāņu un sarkanā bloka centieni ir viegli koordinējumi un vadami pretim šim nodomātam mērķim.

VAI BALTĀS RASES GALS?

ASV pilnīgi saprot, kā ciešākas saites ar AN var atņemt viņām nākotnē katru suverēnās valsts patstāvīgu rīcību un tamdēļ jau tagad piedraudējušas, kā izstāsies no AN, ja tanīs uzņemtu sarkano Ķīnu, kas svaru kausus stipri nosvētu uz pasaules valdības pusi.

Nav nekāds noslēpums, ka visa pasaule zem šīs globālās valdības nogrimtu vēl lielākā verdzības tumsā, kāda tā jau pastāv šodien Pad. Savienībā un tās pārvaldītajās territorijās, ieskaitot arī mūsu Latviju.

Lai šo verdzības tumsu rakstururotu tuvāk, tad citēsim dažus izvilkumus no rabīna Emanuela Rabinoviča runas, kas teikta rabīnu sapulcēs Budapeštā, Ungārijā, 12. janvārī 1952. g. (publicēta ASV izdevumā Common Scene):

„...Es varu ar stingrāko pārliecību konstatēt, kā tagad dzimstošie baltie bērni sastāda pēdējo baltās rases ģenerāciju. Mūsu kontrolkomisija (pēc 3. Pasaules kaŗa, kuŗu nodomāts izraisīt līdz 1957. gadam. A. S.) miera interesēs, un lai iznīdētu starptautiskus saspīlējumus, aizliegs laulības starp baltajiem: baltā sieviete drīkstēs salaulāties ar kādu no tumšās rases locekļiem, kamēr baltais vīrietis ar krāsainu sievieti. Tādā kārtā baltā rāse izzudīs... Jauktās laulības nozīmē baltā cilvēka galu, un mūsu visbīstamākais ienaidnieks kļūs par atmiņām... Mūsu intereses Vašingtonā stipri paplašina 4 punktu programmu, attīstīt rūpniecību pasaules atpalikušajās zemēs, tā kā pēc tam, kad Eiropas un Amerikas pilsētas un rūpniecības būs iznīcinātas ātomu ieroču kaŗā, tumšās rāses spēs uzturēt nepārspējamu technoloģisku pārākumu, pret kuŗu baltie nespēs cīnīties..."

Arv. Sk.

LATVIEŠU

PĀRTIKAS PREČU TIRGOTAVA

atvērta līdz plkst. 8 vakaros

WIDMER GROCERY

10 WIDMER STR., Toronto. Tel.: EM 6-2434

Divi bloki austrumos no Spadina Ave, pie King ielas

A. KŪLAINIS & I. JANKOVSKIS

MĀKSLAS AMATNIECĪBAS IZSTĀDE DZIESMU SVĒTKOS TORONTO

Daiļamatnieku izstādes atklāšanas brīdī H. Mercs pasniedz Gugāna kundzei dzimšanas dienas dāvanu — svečturus, ko pats pagatavojis pēc A. Gugāna zīmējuma. Pa kr. A. Gugāns. J. Ligera uzņēmumi

G. Siliņas — Beltes darinātā lelle — tautu meita

Latviešu Daiļamatnieku sa-bas izstāde Dziesmu svētku laikā bija izdevusies tik labi, ka par to pārsteigti paši daiļamatnieki. Piedalīšanās bija negaidīti dzīva, un tā rādījusi, ka mūsu daiļamatnieki palikuši savai nozarei uzticīgi. Arī publikas interese bija liela, un izstādes telpas bija daudz par mazām, lai apmeklētāji varētu darbus labi apskatīt. Šauro telpu dēļ cieta arī pašu darbu pienācīga izvietošana, tā mazinot iespaidu, kādu izstāde būtu radījusi plašākās telpās. Protams, tur nav vainojama ne Dziesmu svētku rīcības komiteja, ne arī Daiļamatnieku savienība, ja neviens neparedzēja tik plašu eksponātu un skatītāju pieplūdumu.

Izstāde rādīja, ka latviešiem ir vēl joprojām liela interese darbus ne tikai apskatīt, bet tos arī iegādāties. Neskatoties uz izstādīto darbu lielo skaitu, prombraucēji pircēji izstādi tā iztukšoja, ka tā bija jāpapildina ar jauniem darbiem. Ir nodots arī ļoti daudz pasūtinājumu. Vislabākie pircēji bija iebraucēji no Sav. Valstīm, kas iegādājušies vērtīgākos un dārgākos darbus.

Pieskaŗoties atsevišķām nozarēm, keramikā jāatzīmē Freimane, kuŗas interesantie meklējumi var dot jaunu impulsu šīs nozares progresam. Jāatzīmē arī Jurševska darbi ar labi izmantoto latvisko elementu.

No audējām jāmin A. Dzērvīte, A. Saksone, A. Ozoliņa un A. Samtiņa no ASV.

Plašajā kokizstrādājumu nozarē spēcīgs kompozicijā mākslinieks Kopmanis, bet klibo vēl techniskā apdare. Reinholdam otrādi, — ļoti respektējama techniskā apdare, bet vēl jāapgūst kompozicija. Kā labākais šinī nozarē minams mākslinieks H. Mercs, kas, diemžēl, bija izstādījis samērā maz darbu.

Sudraba apdarē kā spēcīgākie atzīmējami Ž. Nīgale-Neimane, A. Gugāns un L. Upenieks. Pēdējiem diviem būtu jāpanāk lielāka dažādība kompozicijā.

No margotājām labi bija O. Mežules darbi, bet jaukus latviešu tautisko tērpu zīmējumus bija devis A. Zichmanis. Izstāde bija laba. Jānovēl latviešu daiļamatniekiem augt un papildināties. Sāktais ceļš ir pareizs un sola panākumus.

TORONTO KATOĻU IEVĒRĪBAI!

Kultūrfilmu izrāde notiks svētdien, 1. novembrī plkst. 4 p. pusd. (noteikti) sv. Mīķeļa katedrāles draudzes zālē — Bond un Shuter ielu stūrī (tieši pretim ieejai katedrālē).

Programmā (apm. 1½ stundas):

1. Lielie Kanadas ezeri (krās.).
2. Ūdens izmantošana Kanadā.
3. Papīra rūpniecība Kanadā.
4. Kanadas putni (krāsās).

Ieeja par brīvu. Prāv. B. Kokins.

RAIBĀ KANADA

LĀČU BRIESMAS ONTARIO PROVINCĒ

Karstā un sausā vasara radījusi lielu lāču barības trūkumu. Lāči, nespējot atrast nepieciešamo barību mežā, dodas uz cilvēku mītnēm. Šo ceļošanu veicinājuši arī tūristi, pie kuŗiem lāči pieraduši un no kuŗiem tie saņēmuši barību.

Tagad lāčiem būtu bijis jādodas ziemas guļā, bet neparasti siltais laiks neļauj tiem „iemigt" ziemas miegā. Tie klejo apkārt un demolē mednieku un vasarnieku atstātās mītnes, sadauzot logus un salaužot durvis. Tāpat tie „pievāc" visu, kas ēdams, izbārsta un izšķaida. Lāči nekautrējas ierasties cilvēku mītnēs pat caur jumtu, un Timmins apgabalā kāds 50 mārciņu smags lācēns ielauzies pa pagraba logu istabā, kur saimnieks saldi gulējis.

Lai pasargātos no lāču nedarbiem (pēdējie izpostījuši jau kādas 50 mītnes), Algonquin parka rajonā nošauts jau vairāk kā 100 lāču.

Medību pārraugi stāsta, ka tik daudz lāču kā šogad viņi nekad neesot redzējuši. Lāču skaits gan nebūs daudz pieaudzis, bet barības trūkums un „bezmiegs" tos sanervozē un spiež doties cilvēku mītņu tuvumā.

7977 NELAIMES GADĪJUMI 1953. GADĀ

Toronto policija stingri raugās, lai satiksmes līdzekļi būtu labā braukšanas kārtībā un neapdraudētu pilsoņu dzīvības. Laikā no 7. aprīļa līdz 14. oktobrim pārbaudīti 20.184 automobiļi, no kuŗiem 6.728 atrasti ar bojātām bremzēm, 1.311 ar trūkstošām daļām, un 381 atzīti par bīstamiem satiksmei.

1953. gadā jau notikuši 7.977 nelaimes gadījumi, no kuŗiem 50 prasījuši cilvēku dzīvības.

Bēgļu augstais komisārs darbosies vēl 5 gadus

Apvienoto Nāciju sociālā, humanitārā un kultūras komitejā, apspriežot bēgļu augstā komisāra darbības pagarināšanu, krievu delegāts nāca klajā ar apsūdzību pret ASV, ka tā gūstot labumus no Eiropas bēgļu izmantošanas vergu darbos. ASV delegāts Dr. C. Mejc nosauca šo apsūdzību par absurdu. Viņš pats savā farmā Minesotā saviem četriem strādniekiem — bēgļiem maksājot 100 dol. mēnesī pie brīva uztura un dzīvokļa. „Tiem nenāk ne prātā mainīt savu tagadējo dzīvi pret atgriešanos kolchozā," viņš piezīmēja.

Nobalsošanā ar lielu balsu vairākumu, padomju blokam balsojot pretī, komiteja nolēma pagarināt bēgļu augstā komisāra darbību uz nākošiem pieciem gadiem, atstājot Dr. G. van Heusenu Gedhartu šinī amatā. Gedharts apzīmēja par nedibinātu krievu delegāta Skasina apgalvojumu, ka augstā komisāra darbību pilnībā diktējot ASV un citas Rietumu valstis, kā arī Forda fonds. Gedharts aizrādīja, ka Forda fonds, kas ziedojis šim nolūkam 2 miljonus dolaru, pilnīgi atturoties no iejaukšanās viņa darbā. Gedharts tālāk noliedza arī padomju apgalvojumu, ka viņš esot pret bēgļu repatriāciju. Viņš aizrādīja, ka bēgļiem vienmēr esot tiesība uz repatriāciju. Beidzot Gedharts brīdināja, ka ar bēgļu problēmu vēl būšot ilgi jānodarbojas.

TL TAUTAS AUGSTSKOLA

sarīko kursus šādās nozarēs:

1) Techniskā zīmēšanā vai plānu (Bloprint) lasīšanā.

2) Automēchanikā (autoīpašniekiem un mechaniķiem).

3) Virpošanā (iesācējiem un pratējiem).

4) Brīvas rokas zīmēšanā un gleznošanā.

5) Daiļamatniecībā:

a) Kompozicijā un zīmēšana; b) ādas izstrādājumi; c) veidošana un keramika; d) metallu un dārgmetallu plastika; e) kokgriezumi, tēlniecība.

Daiļamatnieku savienības lektoru vadībā.

NAMSAIMNIEKI!

Nodrošiniet sevi ar oglēm, piepildot apcirkņus par

PAZEMINĀTĀM VASARAS CENĀM

un uz jums izdevīgiem

EARLSCOURT FUELS

firmas maksāšanas noteikumiem.

Ar mazu iemaksu — maksāšanas termiņi sadalīti 9 mēnešos.

Krājumā visu šķirņu ogles, ieskaitot slaveno Reading Antracite

UZSTĀDĀM EĻĻAS APKURES IERĪCES UZ NOMAKSU un NOSLĒDZAM EĻĻAS PIEGĀDES LĪGUMUS NĀK. SEZONAI

Pasūtījumus pieņem un tuvāku informāciju latviešu valodā sniedz pārstāvis

K. JANDAVS

no pl. 7 rītā līdz 2 dienā, tel. LY 4532

Vakarā no plkst. 6 — 10, tel. MU 2554

Tālivaldis Dangavs

BALSIS SAVANĀ

STĀSTS

XVI

Labi paēdušam, man nu dikti sāka nākt miegs. Bet lai dotos pie miera, vispirms vajadzēja samekļēt kādu virvi, ar ko piesiet zirgu un mūli pie koka, jo abi lopiņi tā vien taisījās prom no manis... Izmeklējos velti: ar laso neprotu rīkoties un tāpēc to biju atstājis kapatazam. Gāju un bārdamies dzinu lopus pie ugunskura, teikdams, ka par šādu kaitniecību viņus Krievijā nošautu.

Nu varēju izkārt tīklu, un ar to rokās gāju pie kociņiem. Uz to stumbriem krita ugunīņas atblāzma, kas ļāva saredzēt, ka no stumbriem termīti rāpjas tukšā augšup un ar kādu zaļumiņu uz muguras atkal lejup. Un tīri melns aiz daudzuma.

„Dievs ar viņiem!" un es pametu nodomu izkārt guļamtīklu. „Nelešu jau nakts laikā plēsties ar šitādiem smūdžiem! Pasnaudīšos tāpat vien uz sedliem. Tā var būt arī paša Eustaķija vēlēšanās, lai es neaizmigtu un lopi nepazustu," es sevi pierunāju nebēdāties. „Ap pusnakti taisīšos ceļā. Kas zin', varbūt rītvakar jau gulēšu gultā Asunsionā."

Nu nomīdīju uguni, lai neviens neuzokšķerētu manu atrašanās vietu, atsēdos uz sedliem un sarāvos kā cinis zem milzīgās debess pār mani. Jo tur tā augša bija vieta, kur kauties astronomiem pēc goda, un man, dabas sapratējam, tur nebija ko meklēt.

Nezinu, cik ilgi biju snaudis, kad mani pamodināja dīvainas skaņas, kas nāca it kā no mēnesnīcas piebālotās debess, it kā no milzu augstuma. Plaši pavēru acis un pārlaidu skatienu visapkārt savanai, kas nu izskatījās kā mēness dārzs, bet tanī kustējās tikai divas ēnas — zirga un puszirga jeb mūļa. Neredzēdams cita, paliku uz sedliem un klausījos balsīs. Viena bija tāda kā āžu brēcieni, un nez kāpēc man ienāca prātā bērnības dienas, kad es puikas gados ar citiem zeņķiem gāju pa svētdienām pie ciema mācītāja atlasīt uzdoto un noklausīties viņa stāstos par velniem āžu sejā un grēciniekiem, kas brēkdami vāroties pikā katlos. Neapzinīgi paskatījos pulksteni; tas rādīja pusē desmit. Kad āzis bija izkrekšķinājies, sākās tāda kā rīkles aizžņaugšana kliedzējam ar rupju balsi; bet tā varēja gurgulēt arī slīcējs, kam mute jau pilna ar ūdeni.

Man kļuva jocīgi.

Nākoša skaņa bija maigāka: likās, no liela augstuma kāds laiž lejā smalku ķēdi, un tās loceklīši skan, kā ar veseriti kaļot, piesitoties viens otram. Pēc tam garš svilpiens pārskrēja pār savanu, it kā krītoša zvaigzne būtu spalgi nokaukusies.

Es uztrūkos kājās, un arī zirgi pacēla galvas, laikam domādami, ka es esmu svilpis. Bet tas, kas nāca pēc svilpšanas, lika man ķert abus zirgus, mest mūlim saiņus uz muguras un zirgam sedlus, lai uz visātrāko taisītos prom no šīs, acīm redzot nolādētās vietas. Jo te, savanas vidū, desmitiem, varbūt arī simt kilometru attālumā no jebkuŗas apdzīvotas vietas nakts klusumā atskanēja zīdaiņu raudas. Īsts zīdaiņu kora priekšnesums, žēlas pinkšķēšanas festivāls..

Pieplacis pie zirga kakla, es tik' pleitēju lopiņu, lai tas aulekšotu. Biju aizmirsis paskatīties kompasu, piesaukt Eustaķiju, pārmest krustu... Es tikai zināju, ka tuvojas pusnakts un zīdaiņi šaušalīgi brēc neapdzīvotā savanā."

„Cilvēk!" kā norunājuši saliniekī viņu pārtrauca šinī vietā. „Tu tak esi mucis no vardēm un kruplem. No batraciešu koncerta. Ik bērns to pazīst, ja pēc lietus pastaigājies ārpus Asunsionas."

„Pēc lietus!"... nu Ribaks pārgudri iesmējās, „kad tā vieta, kur atrados, varbūt gadu nebija redzējusi ūdens pilienu."

„Gluži pareizi," Rolfs viņam piekrita. „Skaņas nāca no meža ieplakā."

„Varbūt, varbūt... ukrainis pielaidās, kaut gan urskuli vēl bija uzmetis par aizrādījumu, ka viņš nezina to, kas zināms katram bērnam Asunsionā. „Bet kā to varēja zināt, ja dabu studēju no grāmatām? Nebiju arī vēl izņēmis cauri par abiniekiem jeb ambifijiem."

„Amfibijām," kāds atļāvās pārlabot.

Tas nu pavisam nebija labi, jo stāstītājs tūdaļ asi reaģēja:

„Man aizrādīt latiņu izrunu!... Tas tik vēl trūka! Tad jau laikam viss mans stāsts tiek uzņemts ar šaubām un smieklu?"

Redzēju, ka tas var novest pie stāsta pārtraukšanas. Tāpēc ņēmu vārdu:

„Cienījamie strandējušie! Señora Vladimira Ribeka ievērojamā personība ir vienreizēja un neatdarināma, un viņa individuālitāte uzspiedusi savu zīmogu pašstudijām, šim stāstam, pat valodai. Katram savi tāļskati un tuvskati, ar kuŗiem tam atļauts raudzīties pasaulē. Neliegsim to, lai nenonāktu pie stereotipijas! Komūnisti mūs gribēja pieradināt pie tās, pie skatienu sastindzināšanas vienā punktā — un mēs laidām... Un kāpēc viņam pārmest burtu pārstumšanu vārdā, ja to nepārmet tautām? Ņemsim latiņus. Kam gan ienāktu prātā muļķība sacīt, lai spāņi savu ‚hombre', itālieši — ‚uomi', franči ‚homme' un portugaļi ‚homem' rakstītu un izrunātu kā latiņu ‚homo'? Tāpēc, lai dzīvo neskarts Vladimirs Ribaks — rietumukraiņa ģimetne Meža āža saulgriežu ierāšējumā!'

Aizstāvētais nu stiepa savu garo, kaulaino roku manā virzienā.

„Es to vienmēr esmu teicis," viņš sacīja, sirsnīgi kratīdams manu roku, „ka latvieši ir smalkākie un izglītotākie cilvēki."

Ar brīvās rokas pirkstgaliem es lepni ķēru pie virslūpas, kā vēlēdamies uzskrullēt ūsas, kuŗu man nebija.

Nu ar uzcubinātu pašapziņu viņš noprasīja:

„Ko tie gudrie tagad teiks par to, kas turpmāk nāks? Vai tas ar būs varžu koncerts? Jo, kad biju tā laidis aulekšiem krietnu laika sprīdi, piepeši novēlos no zirga reizē ar sedliem. Piecēlos un šiki aptaustījos: lauzis nebiju neko, tik sasities paša paviršības dēļ, lielā steigā kārtīgi neaizsprādzēdams sedlu siksnu.

Tā noņemoties ap sevi, arī nedzirdēju cita kā saskrieto lopu elpošanu. Tad ieklausījos naktī un atkal, señori, man steigšus bija jāmet sedli zirga mugurā, jo likās, ka dzirdu aiz sevis tādu kā piedzērušā cilvēka ālēšanos, tādu kā kapataza balsi. Un apkārt bija tikai savana, kaila savana, mēnesnīcā pieņēmusi aluminija krāsu. Man ienāca prātā kapatazs kokā, un šīs skaņas tūdaļ iedarbojās uz manu sirdsapziņu tā, kā nokautā balss uz slepkavu. Viens divi, es biju sedlos un atkal dzinu zargu, cik vien tas jaudāja skriet, pats pieplacis zirgam pie kakla. Tā skrēju varbūt pusstundu, varbūt arī stundu, — tik ilgi, kamēr zirgs atsacījās kustēt, kaut arī to nosistu. Nu izslējos virs sedliem un pārsteigts raudzījos visapkārt: nekā cita kā smiltis un kaili krūmiņi, tikai tuksnēsis, mēnesnīcā kails un atbaidīgs kā Mozus ticīgo kapi.

Es atrados tuksnesī, pusnakts stundā tuksnesī, kad pūču un vampiru ēnas projecējās pret mēness kaulaino galvu, it kā tās būtu mirušo dvēseles, kas izlet no kapiem vai atgriežas tur. Un kaut kur tālumā vēl šaušalīgi auroja punu vai jaguāru runči. Man iemetās savāds spiediens pakrūtē, un visa mana kaulu sistēma sāka trīcēt. Es vairs nezināju, ko darīt, jo līdzīgos apstākļos atrados pirmoreiz. Drebēja arī zirgs zem manis, un savāds aukstums, kas nāca tā kā no zemes un tā kā no debesīm, zagās pie sejas un rokām, tad pie krustiem un pleciem.

„Diez, vai šo visu pārdzīvošu," tā bija pati pirmā doma, kas ieradās manās pamirušajās smadzenēs. Pēc tās nāca otra, mācīdama mani lavīties prom.

Lēni, lēni nu sāku virzīties atpakaļ, slīdēt prom kā ēna, sargādamies traucēt tuksneša nakts mieru. Bet jo ilgāk jāju, jo mazāk izredžu bija atkal sasniegt savanu: arvien vairāk tuksnesis ieņēma mani savā plašumā.

„Es tak esmu apmaldījies!" manā galvā iedrāzās trešā doma, ļoti iedragādama manu pašcieņu un pašapziņu, uzticēšanos sev, kā Heidelbergas studentam un ievērojamam zinātniekam. Zaudējis pašpalīvību, pat zirga pavadu izlaidu no rokām, it kā vēlēdamies savas drupas lasīt kopā un kleķināt sevi no jauna.

„Esmu apmaldījies," es kunkstēju tālāk. „Ja nu tas notiktu ar kādu nemācītu lautiņu — nekas, bet ar mani... tik izglītotu!"

Tā domājot, es pat nedzirdēju, ka zirgs iekrācās, un saķēru pavadu tikai tad, kad tas no kaut kā spēji atkāpās. Apturēju to. Tad atkal dzinu uz priekšu. Atkal iekrākšanās un atraušanās. Nu izslējos pats labi uz priekšu, lai izdibinātu zirga baiļu cēloni. Un tas bija ģindenis, cilvēka ģindenis, kas gulēja priekšā kā bluķis. Es saskatīju kāju pirkstu tievos kauliņus, garas kaulu rokas un atpirgtus zobus.

„Un tas arī vēl" es gandrīz sāku kliegt pret savu likteni, kas vienā pašā naktī izšauj uz mani visu šausmu lādiņu. Bet gurni, kas nu bija kļuvuši slābani, atņēma spēku arī lūpām, tā kā tās nočāpstināja pa otram lāgam to pašu: ‚Un tas arī vēl ' Jutos kā sasiets. Kā pienaglots. Un lai šis atradums mani satriektu un biedētu vēl vairāk, nelaimīgā reizē atcerējos dažu asunsioniešu stāstus, ka cilvēkie iekrītot kā akā, aizcelodami uz Čako.

Kas zina, varbūt arī šis nāves proletārizētais cilvēks, no kuŗa atliekām vairs nav jaužams, vai tas bijis baltais, indiānis, metīss, klaidonis vai slepkava, ir tāds iekritējs akā? Un ja šis nespēja izglābties, kā gan izglābšos es?

„Man ir jāizglābjas!" kaut kas brēca manā iekšienē, un es uzšāvu zirgam un taisījos prom. Taču pēc brīža zirgs atdūrās kā pret mietu un atkal iekrācās. Kā tad! ģindenis atkal priekšā.

Es neesmu māņticīgs, kaut gan ticu Dievam. Bet otrreiz nonākot pie ģindeņa, kad no tā biju aizjājis vismaz puskilometru pretējā virzienā, vēl atcerēdamies arī visas balsis, nepamatoto noklīšanu, meža un tuksneša atrašanu, kad karte rādīja tikai savanu, tāpat Manuelitas zināšanas par Heidelbergu, mana persona nu galīgi pārsvērās pārdabiskā pusē. Es metu krustuņ ap sevi gaisā, tad noņēmu sombrero un lūdzu Dievu par bijušā līka dvēseli. Kļuva tā kā vieglāk, atrāvot tā kā no valga, un šo stāvokli izmantoju, lai lielās balsīs šautos tālāk. Bet tas neko nelīdzēja, jo arī šis ceļš atveda pie tā paša — pie ģindeņa, it kā es būtu dzelzs skaida un šis — spēcīgs magnēts. Es jau biju pārdzīvojis kaulu trīcēšanu, drebēšanu pie visas miesas, zobu klabēšanu un vairākkārtēju aukstu sviedru noplūdumu un tāpēc ar katru jaunu atgriešanos mans stāvoklis kļuva baismīgāks un baismīgāks, līdz mans prāts ievēlās tādā kā mijkrēslī. Nu sadzirdēju čukstus, jutu ko neredzamu kustamies, sevi vienu pret daudziem... Krāca arī zirgs, un mūlis, kam spēra. Varbūt ģindenim, kas nu, no zemes uzslējis savus kaulus, tuvojās man? Manī apgriezās vēl kas tumšāks, nekā bija, kad ģindenim saskatīju savu seju. Pamodos mēnesim norietot, līksms, ka dzirdu lokomotīves svilpšanu, riteņu dunēšanu, pat tramvaja zvanu un tādu kā šķivju vai glāžu šķindēšanu restorānā.

Bet tie atkal bija tikai māņi, māņi. Jo es atrados tuksnesī. Tālu, tālu no līdzšinējām Paragvajas nelaimēm, kas nu šķita bālas un niecīgas. Ai! brauciens komionā, vai tas nebija patīkams sapnis? Un nakts viesnīcā — silta atmiņa? Jājiens uz estansiju — izprieca. Apvainojums par fantasmu — līksms notikums. Un kapatazs? Nu, to apkamptu kā brāli vai tēvu. Manuelita!...

Es ieraudājos:

„Manuelita, mana meitene! Manuelita!..."

Un pār mani raudošu, manu acu neskatīti, zvaigžņu pulki gāja savu parādes gājienu pret ausmu.

Ar pašu pirmo saules staru atkal kļuvu rosīgs. Kāpu zemē no zirga, atraisīju lāpstu un gāju aprakt ģindeni, kas mani tā bija šausminājis visu cauru nakti. Tas laikam bija kaŗavīrs, jo atradu arī bruņu cepuri un sarūsējušu šautenes durkli. Nodarījies ar to, gāju pie mūļa padzerties ūdeni un apslapināt mēles arī abiem lopiņiem. Tad lēcu sedlos un devos prom, lai ātrāk izkļūtu no tuksneša un atrastu kādu pavēni, iekām saule nav sākusi cepināt. Protams, jāju uz austrumiem, galvu sānis, lai nebūtu jāskatās tieši lielajā rīta saules ripā. Un atkal es uzdūros ģindenim, kam apkārt bija zirga un mūļa pēdas. (Turpinājums sekos)